

Møte onsdag den 12. mai kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 89):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 19)
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 168 (1998-99))
3. Innstilling fra Stortingets presidentskap om kjøp av eiendommen Tollbugaten 31 (Innst. S. nr. 169 (1998-99))
4. Referat

Presidenten: Representanten Fridtjof Frank *Gundersen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

John I. Alvheim (Frp): Jeg foreslår Øyvind Korsberg.

Presidenten: Øyvind Korsberg er forslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Øyvind Korsberg anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Anne Enger Lahnstein
- utenriksminister Knut Vollebæk
- statsråd Magnhild Meltveit Kleppa
- statsråd Odd Roger Enoksen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Bjørn Tore Godal.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg vil gjerne rette et spørsmål til utenriksministeren:

NATOs bombing i Serbia og Kosovo har som kjent til formål å redusere president Milosevics evne til å gjennomføre fortsatte overgrep mot kosovoalbanerne gjennom å ødelegge mest mulig av det serbiske maktapparatet. Arbeiderpartiet er enig i denne hovedlinjen.

Like klart er det at det må legges stor vekt på å unngå sivile mål, og å finne ut av hvem og hva som har ansvaret for den tragiske bombingene av den kinesiske ambassaden i Beograd.

Bombingen i seg selv skaper ingen fred, den må finnes ved forhandlingsbordet. Kjernepunktet nå er opprettelse av en internasjonal militær styrke med FN-mandat, som kan gi de fordrevne flyktningene trygghet til å vende tilbake. Hva er status i arbeidet med en slik styrke? Hvordan vurderer utenriksministeren Russlands rolle i de kontakter som nå foregår? Og hva kan virkningene være av at statsminister Primakov i dag tidlig er avsatt?

Utenriksminister Knut Vollebæk: La meg først takke både representanten Godal og Stortinget for øvrig for den brede støtten Regjeringen har fått, når det gjelder NATOs aksjoner i Kosovo. Jeg tror det er viktig at man står sammen i denne saken, på samme måten som jo også ble tydelig under VEUs møte i Bremen i går, hvor 28 land gav støtte til NATOs aksjoner. Samtidig er jeg helt enig med representanten Godal i at det som er viktig nå, er også å få til en politisk løsning, og det arbeides det aktivt for. Det arbeides i første omgang med å få en sikkerhetsrådsresolusjon som kan danne rammen for det totale opplegget for en fredsløsning, og innenfor denne rammen vil det da også inngå en militær styrke. Jeg tror også Russland i dag er innforstått med at man trenger et militært nærvær i Kosovo for å kunne gjennomføre en fredsplan. Man kan ikke forvente at flyktningene vil vende tilbake hvis det ikke er en slik styrke til stede.

Det man da drøfter videre, og som jeg tror det er noe for tidlig å si helt hva utfallet blir av, er hvordan denne styrken skal sammensettes. Man ser nok for seg en NATO-deltakelse – i form av en NATO-kjerne, har man snakket om, en NATO-kommandostruktur, men at dette da kan pakkes inn i en form for FN-innpakning som gjør at FN gjennom denne sikkerhetsrådsresolusjonen gis totalansvaret for dette. Hvilke land som skal delta, er det som sagt, tror jeg, noe for tidlig å si, men det er en enighet om dette, så vidt jeg kan forstå.

Hvilken betydning statsminister Primakovs avgang får, er vanskelig å si. Det skjedde jo nå i dag, og vi vil selvsagt følge dette nøye. Men at Russland fortsatt vil være aktivt engasjert, tror jeg er helt sikkert.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg takker utenriksministeren for svaret. Et springende punkt i det videre arbeidet er jo å formidle en løsning når det gjelder den internasjonale fredsstyrke, til president Milosevic. Det vil etter alt å dømme være et helt springende punkt. Hvordan vurderer utenriksministeren de kontakter som foregår med det for øye, og hvordan ser han på de noe motstridende signaler fra Beograd når det gjelder ulike former for aksept av en slik internasjonal styrke?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Det at vi får ulike signaler fra Beograd er vel ikke så merkelig. Her er det også behov for et visst innenrikspolitisk spill fra Milosevic' side, og det er selvsagt vanskelig for ham å akseptere offentlig en internasjonal militær styrke i lys av det han har sagt så langt.

De samtalene jeg har hatt med russiske ledere, både utenriksminister Ivanov og tidligere statsminister Tsjernomyrdin, tyder på at russerne nokså klart har formidlet til Beograd at de må forvente å akseptere et internasjonalt, militært nærvær, som jeg tidligere sa. Sammensetningen av dette vil man kunne drøfte, men russerne har nok, så vidt jeg kan forstå, gjort det helt klart at dette nærværet skal være militært.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Petersen.

Jan Petersen (H): Jeg ble litt forbauset over en av formuleringene til utenriksministeren, nemlig at han sa at man ser «nok» for seg at det skal bli en NATO-kjerne i denne fredsstyrken. Det er vel i så fall en meget forsiktig formulering.

Poenget er at målet på suksess for NATOs aksjon er at de albanske flyktningene tør vende tilbake til sine hjem. Forutsetningen for at de skal tørre å vende tilbake til sine hjem, er at de stoler på den militære styrken som er i Kosovo. Er det ikke slik at det betyr at man ikke bare «nok» må se for seg en NATO-kjerne, men at NATO må ha en meget betydelig del av den styrken som skal stå i Kosovo, nettopp for at den skal få nødvendig tillit blant flyktningene?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Nå er det slik at jeg ofte gremmes over det jeg har sagt i muntlig spørretime og andre muntlige fremføringer i denne sal, når jeg får se det skriftlige referat. Vanligvis får jeg det på mitt kontor til gjennomsyn, og da er det bare jeg selv som opplever det. Nå blir jeg konfrontert med det, og jeg skal villig ta tilbake nok-et i denne sammenheng.

Jeg er helt enig med representanten Petersen i at man må se for seg en NATO-deltagelse i den internasjonale styrken. Grunnen til at jeg brukte dette nok-et var at det vel ikke er helt avklart hvilke land som skal delta. Jeg tror at man fra NATOs side vil insistere på at USA deltar. Det kom for så vidt også fram på VEU-møtet i går. Men det vil nok sitte – igjen «nok» – noe lenger inne i Beograd.

Det har vært drøftet at man kunne se for seg USA-styrker i Albania og Makedonia som støttestyrker, mens noen andre var inne, så jeg vil ikke her binde meg helt opp til hvem som kommer til å delta i den styrken som går inn, men det blir et sterkt NATO-nærvær.

Presidenten: Grethe G. Fossum – til oppfølgings-spørsmål.

Grethe G. Fossum (A): Hvis man skulle komme i den situasjon at bakkestyrkene måtte trå til, er det vel også slik at man har gått i forhandlinger med partene som er i situasjonen i Kosovo?

Jeg er opptatt av at man har kontakt med Milosevic gjennom russerne og forplikter ham på et eller annet vis. Men hvilken kontakt har man med den andre siden i konflikten, nemlig kosovo-albanerne? I hvilken grad forplikter man dem på en fred som kan komme, og hvordan vil UCK stille seg til de kravene som er fremmet av det internasjonale samfunn?

Utenriksminister Knut Vollebæk: La meg først si at når representanten Fossum snakker om bakkestyrker, går jeg ut fra at det dreier seg om en situasjon etter at en fredsavtale er inngått.

Det er god kontakt med UCK, spesielt gjennom dens eksilregjering som er opprettet i Albania, ledet av statsminister Thaci. Dette er en eksilregjering som i utgangspunktet er sammensatt av ulike partier, og hvor også LDK med Rugova skulle ha sittet. Meg bekjent har de ikke tatt sete. Men det er drøftelser med UCK.

Det vi ser for oss, er en demilitarisering og en avvæpning, også av UCK, for å gjennomføre freds slutningen. Det er UCK ikke spesielt begeistret for. Så vi har behov for fortsatte drøftelser med UCK om deres forståelse av gjennomføringen av en fredsavtale.

Presidenten: Erik Solheim – til oppfølgingsspørsmål.

Erik Solheim (SV): Jeg tror mange er enige i at en av de store feilene som er blitt begått på Balkan de siste årene, er at man har forsøkt å løse problemene ett for ett – som f.eks. at man i Dayton glemte Kosovo for å løse Bosnia, og så ble hele problemet flyttet dit.

SV hadde i forrige uke en delegasjon i Montenegro. De kom hjem med den veldig klare melding at alle i Montenegro frykter at en borgerkrig kan starte der når som helst. En hvilken som helst gnist kan få den til å bryte ut, og de demokratiske kreftene i Montenegro er fryktelig redde for å bli glemt av NATO og resten av Europa i den situasjonen de nå er inne i.

Når man nå tenker og planlegger for en etterkrigssituasjon med en internasjonal styrke i Kosovo, er mitt spørsmål: Planlegger man også for en tilsvarende innsats i Montenegro? Hvilke initiativ kan Norge nå ta for å sikre at det også i Montenegro kommer inn en fredsbevarende styrke som kan gjøre at ikke Montenegro blir den neste sjakkbrikken i spillet på Balkan? Hvilke andre initiativ kan vi ta for å styrke regjeringen i Montenegro? Kan vi bidra til å sikre at regjeringen i Montenegro blir en aktiv deltaker i det internasjonale diplomatiet på eventuelle konferanser etter en løsning?

Utenriksminister Knut Vollebæk: La meg først si at jeg er glad for at SV sendte en delegasjon til Montenegro som kom etter at Utenriksdepartementet hadde hatt en delegasjon der. Utenriksdepartementet kom med både politisk og økonomisk støtte til regjeringen i Montenegro, og det er ingen tvil om at det ble både godt mottatt og sterkt verdsatt av myndighetene i Montenegro.

Når det gjelder Montenegros situasjon, er dette noe som vi følger opp omtrent daglig i NATO-sammenheng,

for å unngå at målet Montenegro blir bombet. Det tror vi ville være til skade for utviklingen. Samtidig drøfter vi også med FN hvordan Montenegro kan inkluderes i en sikkerhetsrådsresolusjon som skal danne grunnlaget for en fredsløsning for Kosovo.

Jeg er helt enig med representanten Solheim i at det er viktig at Montenegro ikke glemmes i denne sammenheng. I den sammenheng vil jeg tro at det også vil være mulig å få inn en fredsbevarende styrke. I dagens situasjon må vi ikke glemme at Montenegro er en del av Jugoslavia, og at det derfor ikke er mulig å få inn en fredsbevarende styrke der, men som et ledd i forhandlinger tror vi det er mulig.

Presidenten: Vi går da videre med hovedspørsmål.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få stille et spørsmål til sosialministeren.

Etter å ha fulgt med på debatten i Holmgang i går, der sosialministeren var til stede i panelet, satt jeg med det inntrykk at sosialministeren unnvek å svare på spørsmål bl.a. om forholdet mellom kommunenes bygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger nå i forbindelse med det som har med eldreinvesteringene å gjøre. Jeg sitter med en følelse av at det bygges mange omsorgsboliger fordi det er billig, og at sykehjemsplasser bli nedprioritert. Jeg vil derfor be sosialministeren opplyse Stortinget om hvor mange sykehjemsplasser kontra omsorgsboliger det nå bygges, og om sosialministeren ser faren for at vi nå er i ferd med å få en boreform og ikke en reform som er tilpasset brukernes behov.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det var ikkje mi meining å la vera å svara på nokon av dei spørsmåla som vart stilte i går kveld i Holmgang, men det vart stilt svært mange spørsmål, og det er fint her i dag å få utdjupe ytterlegare eit område som eg er særdeles oppteken av og fylgjer svært nøye.

I handlingsplanen for eldreomsorga som no skal gå over fire år, er det lagt inn føresetnader i forhold til fordeling mellom sjukeheimplassar og omsorgsbustader, og finansieringsordningane er innretta i forhold til det. Så er det heilt rett som representanten Nesvik her peiker på: Så langt – når vi er inne i det andre året av handlingsplanen – er det ei klar overvekt av omsorgsbustader. Det er ikkje uventa. Det er enklare å få opp omsorgsbustader, og det har vore forventa at det vil vera slik særleg det fyrste året og òg det andre året. Vi skal ha ein gjennomgang når dei to fyrste åra er gått, for å sjå på korleis fordelinga då er, nettopp med tanke på at det er viktig å sikra både sjukeheimplassar og omsorgsbustader.

La meg òg seia at her er det overgangar mellom kommunane. Det som er viktig, er ikkje fyrst og fremst rammene, om det er bustad eller om det er sjukeheimplass, men korleis dei blir bemanna, om dei blir heildøgnsbemanna, slik at dei mest pleietrengande får den pleia og omsorga som dei har behov for.

Harald T. Nesvik (Frp): Sosialministeren sier at man skal ha en gjennomgang etter to år, men når kommunene

sender inn sine rapporteringer, har vel departementet til enhver tid oversikt over hva det søkes om, så det må kunne gå an – seinere i hvert fall – å få et svar på hvor mange sykehjemsplasser kontra omsorgsboliger som bygges. Spørsmålet mitt, som jeg ikke fikk svar på, er: Ser sosialministeren faren for at vi nå er i ferd med å få en boreform og ikke en reform som er tilpasset brukerne? Slik jeg ser det, og ut fra tilbakemeldinger som i hvert fall jeg har fått, er det nå et skrikende behov for sykehjemsplasser, men det blir nedprioritert av kommunene fordi omsorgsboliger er billigere og enklere å få på plass, og dermed er det det som blir bygd istedenfor sykehjemsplasser.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Til saman skal det i løpet av denne planperioden byggjast 24 400 plassar med fordelinga 2/3 på omsorgsbustader og 1/3 på sjukeheimplassar. Vi fylgjer dette, vi fylgjer planane med ei eiga gruppe frå kvar fylkesmann og fylkeslege. Det er ikkje alltid det er samanheng mellom dei planane kommunane har, og det som til slutt blir ståande, fordi det skjer endringar undervegs. Derfor synest eg det er mest føremålstenleg å ha denne gjennomgangen etter to år. Men eg ser ein openberr fare i forhold til bemanninga, kva slags personell som her blir involvert for å sikra pleie og omsorg. For å sikra at sjukeheimane framleis skal ha ein plass i kvar kommune, har vi ei eiga utgreiing om det. Sjukeheimane får tilført nye oppgåver, og utgreiinga er ferdig 1. august.

Presidenten: Bendiks H. Arnesen – til tilleggsspørsmål.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg har også lyst til å ta opp et spørsmål som gjelder rapporten fra Statens helsetilsyn. Mitt spørsmål er: Har sosialministeren tenkt å iverksette noen strakstiltak utover den handlingsplanen vi alle er enige om, for å rette på den dramatiske situasjonen som egentlig er beskrevet i denne rapporten?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Bendiks Arnesen omtaler no ein tilsynsrapport frå Helsetilsynet på grunnlag av situasjonen i 61 kommunar i 1998 – ein nedslåande rapport som fortel om uakseptable tilstandar i mange kommunar, og ikkje det eg forbind med ei verdig eldreomsorg.

Dette er tatt opp i eldreplanen, det fyrste året, og dei kommunane der det vart påvist avvik, har fått beskjed – og fristar – om å retta opp det gale. Det verkar skjerpande i forhold til dei andre kommunane. Det gjer òg tiltaka elles i handlingsplanen.

Det strakstiltaket som eg har sett i verk, er at eg i går skreiv eit brev til alle ordførarane i landet, der eg bad dei ta opp fire spørsmål, som m.a. går på respekten i eigen kommune for den enkelte pleie- og omsorgstrengande, om personellet har høve til dialog med dei folkevalde osv. Eg kan koma tilbake til det.

Presidenten: John I. Alvheim – til oppfølgingsspørsmål.

John I. Alvheim (Frp): Det har så langt vært helt umulig å få en klar og entydig definisjon av hva en om-

sorgsbolig med heldøgns pleie og omsorg egentlig er. Henvendelser til meg – og de er dessverre ganske mange – tyder på at omsorgsboligene i større og større grad utover i kommunene faktisk er ubemannede sykehjem.

Jeg har lyst til å spørre sosialministeren om hun – og departementet – har gjort seg opp en mening om, eller satt et krav til, hvordan bemanningen skal være i en omsorgsbolig med heldøgns pleie og omsorg.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: I dei finansieringsordningane som ligg til grunn, er det for det fyrste midlar som går direkte til bygningane – altså til det ytre – både til sjukeheims plassar og til omsorgsbustader. I tillegg blir eit driftstilskot no gjeve til den enkelte kommunen etter dei personell- og driftsplanane som ligg føre. Føresetnaden for å få del i tilskotet var i 1998, er no i 1999 og vil vera neste år at kvar enkelt kommune kan påvisa auka drift – dvs. dei må få fleire tilsette. Det er det som gjer at det ved fyrste utbetaling var 126 kommunar som ikkje fekk utbetalt fullt tilskot – no er talet nede i 79.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgings spørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Dagsrevyen hadde den 9. mai i år et oppslag om at 700 personer under 50 år bodde på norske sykehjem. Regjeringen presenterte et antall på 160 som ønsker å komme ut av norske sykehjem, som altså er i aldersgruppen under 67 år.

Mitt spørsmål er: Når det gjelder dette tallet, følger Regjeringen med i forbindelse med utbygging av sykehjem og omsorgsboliger? Og kan Regjeringen si noe om det faktiske tallet på yngre beboere som nå bor ved sykehjem, og som helst skulle hatt et annet tilbud?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg har ingen grunn til å tvila på det talet som vart presentert i Dagsrevyen. Når vi i revidert budsjett presenterer talet ca. 160, er det på grunnlag av eit brev eg skreiv før jul til alle ordførarane i landet, eit brev som fylkesmennene i kvart enkelt fylke fylgte opp, og så gav beskjed tilbake til departementet.

Spørsmålet i brevet var: Kven er det under 67 år som no bur på sjukeheim og som ikkje ynskjer å vera der? Eg ynskte særleg å setja personar under 50 år i fokus. Og etter den oppteljinga er talet på dei som ynskjer å flytta ut, ca. 160. Det er med bakgrunn i det vi no har sett på korleis vi kan bruka dei midlane vi har på budsjettet, endå betre og gje kommunane eit større tilskot. Vi aukar driftstilskotet frå 600 000 kr til 1 mill. kr over tre år.

Presidenten: Vi går da vidare til neste hovudspørsmål.

Jan Petersen (H): Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren: Det meget betydelige franske gasselskapet Gaz de France ønsket å overta Sagas andel på Visundfeltet, men det sa Regjeringen nei til på mandag.

Nå er det jo slik at det både økonomisk og miljømessig er svært viktig at norsk gasskraft vinner frem i Europa, til foretrekkelig for kullkraft. Har ikke Regjeringen nå

spilt fra seg en viktig mulighet til å bygge en allianse til fordel for norske interesser?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Det er rett at Regjeringen avsto Gaz de France' forsøk på å overta Sagas andeler i Visundfeltet. Det er sendt et brev til Gaz de France om dette. Jeg vil ikke gå nærmere inn på begrunnelsen, da jeg i dag har lest i Aftenposten at det antakelig vil bli en anke, og da går den til Kongen i statsråd.

Når det gjelder muligheten for å skape allianser, er det klart at vi er opptatt av det. Jeg kan ikke se at den håndteringen som vi har hatt av denne konkrete saken, skulle forhindre det. Jeg har også bebudet at vi i den nye olje- og gassmeldingen som kommer etter jul – altså neste år – vil gå nærmere inn på internasjonaliseringsspørsmålene og forholdene omkring alliansebygging.

Jan Petersen (H): Det er synd å si at det er særlig handling i Regjeringen på dette området. Faktum er at nå liberaliseres energimarkedene ute i Europa, og at det blir viktigere og viktigere for oss å være der ute hvor kundene er.

Det virker som om Regjeringen er ganske uforberedt på denne situasjonen, så mitt spørsmål er: Hvordan akter Regjeringen å møte og gripe de mulighetene som ligger i at vi nå får et mer og mer liberalisert energimarked i Europa?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Det er klart at vi ønsker å være offensive i forhold til internasjonaliseringen av hele olje- og gasssektoren vår. Bakgrunnen for at vi i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og i den tilleggsmeldingen som kom til den forrige olje- og gassmeldingen, St.meld. 46 for 1997-98, går inn for bl.a. å styrke INTSOK og PETRAD, er et ønske om å styrke internasjonaliseringsspektivene.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgings spørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Jeg er ikke helt sikker på om statsråden i sitt siste svar helt tok poenget i Jan Petersens spørsmål: Hva er Regjeringens strategi for å møte det liberaliserte energimarkedet i Europa? Når kampen om å levere gass åpenbart bli sterkere og tøffere, mener selskapene, deriblant statsoljeselskapet, at det er viktig å komme i inngrep med gassalgsselskaper i Europa for å vinne denne kampen. Hvorfor hindrer – i strid med Statoils råd for øvrig – Regjeringen norske selskaper å samarbeide på denne måten på norsk sokkel med partnere som kan være til nytte for Norge, og for selskapene, i gassalget i Europa? Det er utfordringen. Det er strategien vi er ute etter, vi spør ikke om den konkrete saken.

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Den konkrete saken vil jeg altså ikke gå nærmere inn på.

Per-Kristian Foss (H): Det er oppfattet!

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Jeg mener at vi har en klar strategi når det gjelder å bygge allianser med uli-

ke partnere, nettopp med sikte på å ha en offensiv holdning til de internasjonaliseringsspørsmål som nå kommer opp i tur og orden.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Haakon Blankenborg (A): Eg skal få stille eit spørsmål til utanriksministeren.

Det er tatt mange initiativ til eit tettare samarbeid når det gjeld utanriks- og tryggingpolitikken, og også når det gjeld forsvarspolitikken i Europa. Utanriksministeren var i går på eit møte i Vestunionen der dette vart tatt opp. Spørsmålet mitt til utanriksministeren er om den norske regjeringa støttar dei andre europeiske regjeringane i arbeidet for å få til eit tettare samarbeid på dette området i Europa.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Vi har fra norsk side, både i de møtene som fant sted i går og i forgårs i Den vesteuropeiske union i Bremen, og på NATOs toppmøte og tidligere, tatt til orde for at vi skal støtte utviklingen i retning av et forsterket europeisk sikkerhets- og utenrikspolitisk samarbeid. Det ser vi på som viktig. Det er viktig i den situasjonen vi er i i dag – Kosovo-konflikten er et eksempel på det – at Europa kan ivareta krisehåndteringsoppgaver i større grad enn man har kunnet til nå.

Samtidig har vi også vært opptatt av Norges rolle som assosiert medlem i VEU. I den situasjonen vi er i i dag, har vi for alle praktiske formål full deltakelse. Det er situasjonen for de seks assosierte medlemmene i VEU. I den prosessen hvor VEU gradvis blir en del av EU – jeg tror det vil ta noe tid, i hvert fall vil vi gå inn i det neste årtusen, dvs. år 2000, kanskje år 2001 – er det viktig at vi fra norsk side ivaretar våre interesser når det gjelder deltakelse i beslutningsprosessene. Dette gav vi uttrykk for under NATOs toppmøte. Det har også kommet til uttrykk i erklæringen fra NATOs toppmøte.

Og også i går ble det i flere innlegg i VEU gitt en klar støtte til de VEU-deltakere og NATO-land som ikke samtidig er EU-medlemmer. Dette vil vi fra Regjeringens side følge opp videre i bilaterale kontakter i første omgang. Vi har drøftet det med Tyskland, og vi vil følge det opp også med Storbritannia og Frankrike, som har vært noen av pådriverne her etter avtalen i St. Malo.

Haakon Blankenborg (A): Utanriksministeren seier, som sikkert rett er, at den eventuelle overføringa av Vestunionen til Den europeiske union vil gå føre seg i det neste årtusen, dvs. at vi kan ikkje vente det før neste år. Då har vi sannsynlegvis eit år på oss til å syte for at vi får til ei ordning som tar vare på den innverknaden som vi har i Vestunionen i dag. Er det også ambisjonen til Regjeringa at vi skal ha den same innverknaden på det framtidige europeiske samarbeidet som vi har i Vestunionen i dag, dvs. at vi i praksis deltar fullt ut i møta og når det gjeld avgjerdene?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg kan bekrefte at det er Regjeringens ambisjonsnivå.

Jeg vil samtidig også her minne om at vi ikke er medlemmer av EU. Det skyldes ikke nødvendigvis bare denne regjeringen, men det skyldes en folkeavstemning. Når VEU blir en del av EU, kan vi vel ikke i utgangspunktet kreve at vi skal få delta i en del av de utenrikspolitiske- og sikkerhetspolitiske spørsmålene som drøftes i VEU i dag. Vi må prøve å finne en mekanisme som gjør at vi blir deltakere i de beslutningsprosesser som angår oss, hvor det er snakk om å bruke også norske ressurser for krisehåndtering. Det er vårt klare ambisjonsnivå at det skal vi få til. Men jeg har lyst til å mane til en viss nøkternhet, slik at jeg ikke senere, også i denne sal, blir konfrontert med mine løfter, som jeg da eventuelt ikke har greid å holde.

Jeg har lyst til å minne om at dette dreier seg om Petersberg-prinsippet i krisehåndtering, og ikke det kollektive forsvar. Det ligger fortsatt i NATO.

Presidenten: Bjørn Tore Godal – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørn Tore Godal (A): Utanriksministeren har selv sagt rett i at Norge som ikke-medlemsland i EU ikke kan be om alt, peke på alt eller få alt. Men dette er med respekt å melde et tema som er vesentlig annerledes enn alt annet som knytter seg til EU-samarbeidet. Vi er nemlig fullverdige medlemmer i NATO, og det er ingen grunn til å tro at ikke EU-landene har interesse av å sikre Norge omfattende rettigheter i forhold til det arbeidet som knytter seg til krisehåndtering i Europa. Det er våre ressurser og NATOs ressurser man da vil trekke på. Og hvorfor skulle ikke vi være fullverdige deltakere?

Det som av og til bekymrer oss, er følgende: Det man ikke konkret ber om, det får man iallfall ikke. Derfor er det i praksis ikke noe annet enn et assosiert medlemskap i EUs sikkerhetspolitiske samarbeid på dette området som må til for å få til noe som tilsvarer de rettigheter vi har i dag. Jeg vil gjerne få bekreftet fra utenriksministeren at det er hans ambisjon, og at det legges til grunn i det videre arbeidet.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Det jeg kan bekrefte, er at min ambisjon er at vi skal ha full deltakelse i de beslutningsprosesser som angår oss. Meg bekjent har man foreløpig ikke drøftet akkurat formene for den type tilknytning. Det eksisterer ikke noen assosieringsordning for det felles utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet i EU. Så å binde meg opp til å si at vi skal bli assosierte medlemmer, og senere kanskje måtte gi beskjed om hvorfor vi ikke ble det, vil jeg ikke gjøre, president – med all respekt for representanten Godal.

Men jeg kan bekrefte at vi har et ambisjonsnivå om at vi skal ha full deltakelse i de beslutningsprosesser som angår oss, og vi skal gjøre det vi kan for å få en størst mulig innflytelse.

Jeg har lyst til å minne om at også opposisjonen i denne sal har rost Regjeringen for de ordninger vi har fått til når det gjelder Schengen-deltakelse. Man sier at det er en bedre ordning som denne regjeringen har fått, enn den som var tidligere, og derfor skal vi også ha det ambi-

sjonsnivået at vi skal ha den best mulige deltakelsesprosess, også når det gjelder VEU-spørsmål.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Sandberg (Frp): Jeg har et spørsmål til olje- og energiministeren.

De lave oljeprisene de siste årene har medført sterk svekkelse av norsk sokkels konkurranseposisjon, og også medført at oljeselskapene og leverandørindustrien har foretatt omfattende kostnadskutt, først og fremst i form av nedbemanning. Fremskrittspartiet har også i tidligere muntlig spørretime utfordret statsråd Arnstad om Regjeringen var villig til å gjennomgå rammebetingelsene på sokkelen, og spesielt da med tanke på CO₂-avgiften og andre avgifter som selskapene må betale, uavhengig av lønnsomhet. Vi har fått det svar at Regjeringen vil vurdere dette og komme tilbake med tiltak i revidert nasjonalbudsjett. Det samme svar har også oljebransjen fått av statsråden i forskjellige fora utenfor dette huset.

Stor var skuffelsen i bransjen da revidert nasjonalbudsjett ble lagt fram mandag, og det ikke var foreslått noen endringer i avgiftene. Har Regjeringen ikke forstått alvorret i situasjonen siden lite eller ingenting blir gjort for å bedre vilkårene for en av våre aller viktigste næringer?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Jeg er ikke enig med representanten Sandberg i at lite eller ingenting blir gjort. I den tilleggsmeldingen som kom i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, har vi bl.a. bebudet at vi vil utvikle produksjonsavgiften. Vi har kommet med et forslag om et teknologiutviklingsprogram verdt 100 millioner for 1999, og vi har lagt inn noe ressurser på økt internasjonalisering. Vi har i tildelingsrunden for Nordsjøen nå vist at SDØE-andelen der reduseres og avvikles og ikke tas med på nye prosjekt som er ressursvake, eller som har lav lønnsomhet. Vi har lagt opp til nye prosedyrer når det gjelder konsesjonsbehandling osv. Så her er det en rekke tiltak som går i den retning som oljeselskapene har bedt om.

Vi er selvfølgelig bekymret over muligheten for at vi skal få arbeidsledighet i verftsindustrien på grunn av det som nå skjer i oljenæringen, og har derfor satt i verk disse tiltakene for å forhindre et for bratt fall.

Når det gjelder CO₂-avgiften, synes jeg det er naturlig og rimelig at den vurderes i forbindelse med Kvoteutvalgets innstilling, som kommer til høsten.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker for svaret.

Det er mange tiltak som er satt i verk, ifølge revidert nasjonalbudsjett, men fra bransjens eget hold blir det sagt at dette ikke er nok. Statsråden og Regjeringen har også tidligere vist til at oljeprisen de siste månedene har økt, men det er kanskje lite som tyder på at dette kan vedvare. Jeg håper selvsagt det er feil.

Men tar virkelig Regjeringen sjansen på at oljeprisen, sammen med de tiltakene som statsråden refererte til i revidert nasjonalbudsjett, alene vil redde problemene for oljebransjen og leverandørindustrien? Ser ikke Regjeringen konsekvensene av at en får en oppsplitting av kom-

petansemiljøene som en har bygd opp over lang tid? Og en annen ting: Nå står flere tusen arbeidsplasser i distriktene i fare, bl.a. ved Aker Verdalen i Nord-Trøndelag. Vil statsråden på et eller annet område iverksette tiltak, prosjekter som kan tas opp fra arkivskuffene, for om mulig å redde noen av disse arbeidsplassene?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Jeg vil gjerne ta utgangspunkt i et konkret element som ble nevnt, dette med kompetanse. Det er svært viktig at vi i denne situasjonen får på plass dette med statens bidrag til et teknologiutviklingsprogram, som nettopp kan bidra til å ta vare på kompetansen, og utvikle denne høyt kompetente næringen nettopp med tanke på at det også kan være prosjekter etter hvert som er i en fase hvor en må ha ny teknologi for at det skal være lønnsomt.

Ellers er det slik at bransjen bad om en pakke på 10 milliarder, og det er klart at ingen regjering kan tilfredsstille de kravene som bransjene i tur og orden kommer med. Vi greide å få til dette med produksjonsavgiften, vi fikk til teknologiutviklingsprogrammet, en økt innsats for internasjonalisering og en rekke systemgjennomganger, som jeg nevnte. Vi greide altså ikke dette med CO₂-avgiften, men vi vil komme tilbake til en vurdering av det i forbindelse med Kvoteutvalget, som jeg sa. Det synes jeg er rimelig, og jeg synes det er naturlig at Stortinget ser at disse sakene har sammenheng.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Steinar Bastesen.

Steinar Bastesen (TF): Vi har nettopp hørt spørsmål om endring av rammebetingelser.

Statoil søkte om å få ta bort beredskapsfartøyet på Norne-feltet i fjor. De erstattet det med en lettboat som skulle slepe oljelenser, men som sank under uttesting den 3. november 1998. Som svar på et spørsmål sa miljøvernministeren at dette skulle rettes opp.

Selvfølgelig gjorde Statoil det for å spare penger, for å kutte kostnadene. Hvordan er det med beredskapen der ute på feltet? Har Statoil erstattet denne lettbooten med et skikkelig fartøy som kan slepe oljelenser, eller holder de fortsatt på med en båt som ikke er i stand til å være på havet når det blåser såpass som lett bris, for å spare penger?

Presidenten: Presidenten vil anta at representanten Bastesen har gått om bord i feil fartøy. Tilleggsspørsmål skal rettes inn i tråd med hovedspørsmålets innretning, og presidenten er noe i tvil om dette stemmer.

Steinar Bastesen (TF): Jeg mener at dette også har med rammebetingelser å gjøre. Kutting av kostnader har vel med rammebetingelser å gjøre?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Jeg må innrømme at akkurat denne konkrete saken kjenner jeg ikke godt nok til til å kunne svare på spørsmålet.

Dessuten er det slik at sikkerheten på sokkelen er et ansvarsområde som ligger under Oljedirektoratets del,

som er knyttet til Kommunal- og regionaldepartementet, så det er mulig at det er en annen statsråd her som har dette som sitt ansvarsområde. Jeg kjenner ikke til dette, men kan gjerne undersøke det, hvis det er ønskelig.

Presidenten: Kjell Opseth – til oppfølgingsspørsmål.

Kjell Opseth (A): I nasjonalbudsjettet for inneverande år reknar Regjeringa med nedgang i arbeidsløysa. I revidert nasjonalbudsjett vert det no indikert at vi kan få 30 000 fleire arbeidslause gjennom året, og at 22 000 industriarbeidsplassar er lagd ned. Så opplever vi også at offshorenæringa og verftsindustrien har tomme ordrebøker. Vi veit også at det på sokkelen er fleire felt som er klare for utbygging, og spørsmålet mitt er: Vil olje- og energiministeren gå i forhandlingar med oljeselskapa om spesifikke løysingar for ulike felt for å få desse felta av utbyggingane som ligg på vent, i aktiv produksjon?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Jeg vet ikke hvilke konkrete felt Opseth her tenker på. Jeg kan bare si at når det gjelder den 15. konsesjonsrunden og nordsjøtildelingene, gikk det i orden på mandag, og slik er det presentert for selskapene. Jeg har inntrykk av at det ble godt mottatt som et bidrag til å komme videre i arbeidet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erik Solheim (SV): Spørsmålet til utenriksministeren dreier seg i all korthet om hvordan det i all verden er mulig å gjøre en tabbe som den som her er gjort, og som i virkeligheten har astronomiske dimensjoner. Bortsett fra den russiske ambassaden i Beograd kan det vel ikke ha vært et eneste bygg i hele Beograd som det var så opplagt at man skulle ha tegnet inn på NATOs kart, som den kinesiske. Hva som er mer viktig enn å finne ut hvordan dette var mulig, er selvfølgelig å finne ut hva man kan gjøre for å rette opp skaden, og jeg har to spørsmål til utenriksministeren. Det ene er om Norge nå i NATO helt utvetydig vil gå inn for at NATO betaler den skade som Kina ble forvoldt materielt, og selvsagt når det gjelder tap av menneskeliv, dernest at man går inn for at de som er ansvarlige for en så gigantisk tabbe, får sparken. Statsråder og militære ledere over hele verden går av på grunnlag av langt mindre fadaser enn dette. Dette er simpelthen ikke akseptabelt, og må få konsekvenser.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Det er kanskje ikke bare jeg som bruker unyanserte adjektiver i denne salen. Når representanten Solheim snakker om «astronomiske dimensjoner», må jeg med presidentens tillatelse si at jeg er uenig med ham. Det som har skjedd, er en tragedie, men selv om jeg selv er karrierediplomat, synes jeg ikke diplomatiske liv er mer verdt enn andre menneskers liv. Vi har sett at det har gått sivile liv tapt tidligere, og det er fortsatt en tragedie, og vil være det framover.

Men de politiske konsekvensene av bombingene av den kinesiske ambassaden er store, og jeg er helt enig med representanten Solheim i at det er uforståelig at noe

slikt kunne skje. Derfor har Norge også allerede tatt dette opp et par ganger – senest i går var det en gjennomgang med SACEUR av denne saken, og også generelt om målutvelgelse. Og dette møtet fant sted på norsk initiativ. Dette vil vi videre følge opp i dag.

Jeg har også i denne salen lyst til å si at jeg er svært lite tilfreds med de meldingene vi har fått i dag om at en flyktingleir skal være bombet, og det har vi bedt om blir undersøkt. Det er foreløpig bare en Tanjug-melding som jeg har sett, men vi må undersøke om dette er riktig. Og det er viktig. Vi fikk også bekreftelse fra SACEUR i går om at man vil gå inn og se på rutinene, slik at vi unngår dette i framtiden. Derfor er det ytterst beklagelig at dette skjedde på nytt igjen i natt.

Jeg er enig med representanten Solheim i at det er naturlig i NATO bør betale for skaden av ambassaden. Jeg er ikke like enig med ham i at det er Norge som skal bestemme hvem som skal få sparken i denne saken. Det som det er riktig at Norge gjør, og som vi har gjort og fortsetter å gjøre, er å spørre hva som er årsaken til dette, og hvordan vi kan unngå dette i framtiden. Men jeg tror det er andre som må finne ut hvem som står konkret ansvarlig og eventuelt skal – for å bruke representanten Solheims ord – «få sparken».

Erik Solheim (SV): Jeg er selvsagt enig i at Norge ikke kan utplukke det. Det jeg ønsker at Norge skal gå til NATO med – NATO er oss – er den veldig klare holdning at tabber av slike proporsjoner også må få konsekvenser, slik det får alle andre steder. For hele resten av verden fortøner krigen i Kosovo seg i all sin brutalitet og i all sin lidelse likevel som en lokal europeisk krig. Forholdet mellom USA og Kina setter rammen for alt som skjer i Asia, og er det viktigste tosidige forholdet overhodet i verden. Forholdet mellom Vesten i sin alminnelighet og Kina er også av kolossal betydning, og det å risikere noe på det området er simpelthen ikke tilgivelig.

Også i forholdet mellom Norge og Kina er det skjedd en viss nedfrysing etter dette, og jeg vil derfor følge opp videre med å spørre om hva Norge nå vil gjøre for å tine opp vårt forhold til Kina, og for å yte et lite bidrag fra norsk side for at dette ikke får noen langsiktig virkning.

Utenriksminister Knut Vollebæk: For å gjenta meg selv er jeg helt enig med representanten Solheim i at det som skjedde, er svært alvorlig, og at forholdet til Kina er av stor betydning. Men jeg synes i den sammenheng at det er viktig også å nevne både tidligere statsminister Tsjernomyrdins besøk til Kina og kansler Schröders besøk, og også det faktum at kinesiske media nå gjengir president Clintons unnskyldning. Jeg tror det også er et tegn på at man fra kinesisk side ønsker å fortsette den dialogen vi har, og delta i prosessen.

Fra norsk side tok vi omgående kontakt med den kinesiske ambassaden i Oslo og fremførte vår uforbeholdne unnskyldning for det som var skjedd, og jeg er ikke kjent med at det er noen nedfrysing i forholdet mellom Norge og Kina. Vi har planer om en rundebordskonferanse om menneskerettigheter, vi skal ha et forfatterseminar i

(Utenriksminister Vollebæk)

Shanghai, og disse prosjektene går – så vidt jeg forstår – etter planen.

Presidenten: Vi går videre med nytt hovedspørsmål.

Grete Knudsen (A): Jeg vil også stille utenriksministeren et spørsmål. Jeg vil rette søkelyset mot EØS-avtalen, som jo er meget viktig for Norge som den viktigste formelle tilknytning vi har til EU.

Derfor er heller ikke veto noe man truer med eller går inn for i utrengsmål, uten at vitale norske interesser eller sikkerhet er truet. Statssekretær Haga har uttalt at barnematdirektivet er en slik aktuell kandidat for bruk av veto, og statsråd Lahnstein har signalisert det samme. Begrunnelsen er at EU påtvinger oss spedbarnsmat som vil for gifte våre barn.

Nå advarer flere barneleger ved bl.a. Ullevål sykehus mot et slikt veto eller unntak fordi stadig flere norske barn lider av en alvorlig mangelsykdom som følge av mangel på vitamin D. Er det slik at Regjeringen ikke har foretatt vurderingen ut fra en faglig begrunnelse?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Nå pleier jeg alltid å si at jeg er enig med statssekretær Haga. I dette tilfellet er det ikke bare statssekretær Haga som har snakket om veto, men det tror jeg faktisk at jeg selv har sagt, at det kan være en aktuell opsjon. Nå er det ikke slik at vi truer med veto i utrengsmål. Denne Regjeringen har blitt kritisert for at vi ikke har brukt veto, så jeg synes dette er en mild overdrivelse. Men veto ligger der som en mulighet, og da skal vi vel heller ikke frasi oss denne muligheten. Andre representanter har nettopp understreket betydningen av at Norge må sørge for at vi ivaretar våre interesser på best mulig måte, og det vil vi selvsagt også gjøre i denne saken.

Når det gjelder barnematdirektivet, som andre direktiver, er det faglige råd vi baserer oss på. Det er faglige råd som vi også har drøftet, f.eks. i EØS-utvalget, hvor vi har møter.

Statens ernæringsråd har utarbeidet en rapport med en vurdering av barnematdirektivet. Jeg må innrømme at jeg kjenner ikke disse uttalelsene fra leger ved Ullevål sykehus, men dem skal vi selvsagt se på. Selve saken står nå slik at vi har tatt et initiativ overfor EU for å få EUs vitenskapskomite for næringsmidler til å vurdere barnematdirektivet på nytt grunnlag, i lys av den rapporten som vi har fått fra Statens ernæringsråd. Så det er ikke noe som Regjeringen som sådan har funnet på, men det er en rapport fra Statens ernæringsråd. Men hvis det nå foreligger ytterligere opplysninger fra leger ved Ullevål sykehus, vil vi selvsagt ta det med i vurderingen.

Grete Knudsen (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg tror at det faktisk er nødvendig å utvide den begrunnelsen som er kommet fra Statens ernæringsråd.

Etter krigen var det vanlig at det ble tilsatt vitamin D i margarin, og at man også anbefalte barn å drikke tran. Men det brukes kanskje mindre margarin i dag, og når

det gjelder tran, er det kanskje de mer bevisste som bruker det. Vi ser nå at det er en økning av denne mangelsykdommen hos mange innvandrerbarn, og spesielt i Oslo-området. Derfor håper jeg at statsråden vil vurdere dette fra den siden, i og med at det nå lyser en varselampe fra de barnelegene som har ansvaret for disse barna.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Som jeg sa i mitt første svar, kan jeg bekrefte at vi skal ta det med i vurderingen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

Situasjonen i eldreomsorgen ute i kommunene har vel rystet oss alle. Lovbrudd, omsorgssvikt, manglende legetilsyn, dårlig hygiene og eldre som får for lite mat, er noen av forholdene som beskrives i rapporten fra Helse-tilsynet. Og det er en graverende mangel på rutiner for å sikre kvaliteten. Både storting og regjering, og ikke minst kommunene, har et ansvar for disse forholdene. Den eldresatsingen vi nå har vedtatt for de neste fire årene, vil klart kunne bedre dette.

Men mange kommuner gjør også en del. Blant annet har flere kommuner konkurranseutsatt pleie- og omsorgssektoren. Det har gitt en bedre eldreomsorg, en bedre kontroll med tjenestene, og det er frigjort penger som blir brukt til flere og bedre tilbud og til mer pleiepersonell. De eldre er fornøyde, og de ansatte har fått bedre arbeidsforhold.

Mitt spørsmålet er om sosialministeren vil legge bedre til rette for at kommunene kan bruke konkurranseutsetting for å bedre eldreomsorgen og få en best mulig utnyttelse av ressursene.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg er glad for at representanten Sonja Irene Sjøli understreka dei klare forbetringar som har skjedd på kort tid innan eldreomsorga. Nokon kvar kunne få inntrykk av at det blir stadig verre, men det er jo ikkje tilfellet.

Eg er samd med representanten i at her trengst det klare tiltak for å sikra ein betre kvalitet, ikkje minst for å fylgja opp det lovverket og dei forskriftene som i dag er vedtatt, som dessverre både er for lite kjende og for lite oppfylte. Representanten reiser spørsmål om tilrettelegging for konkurranseutsetjing, og meiner at det ytterlegare vil forbetra eldreomsorga. Til det vil eg seia at eg arbeider no med ei stortingsmelding under overskrifta: Omsorg 2000. Den skal særleg setja søkelyset på kvaliteten, på innhaldet både i pleie- og omsorgstenestene, og òg i rusvernet, for her er det eit klart potensial for forbetring. Eitt av dei punkta som skal drøftast nærare, er konkurranseutsetjing, og, frå min ståstad, særleg alternativt til privatisering. Det er vellykka eksempel på det i dag, men det er ikkje tvil om at det òg er eksempel, ikkje minst frå Sverige, på at konkurranseutsetjing ikkje er vegen å gå. Eg håpar å kunna spela meir på lag med dei frivillige organisasjonane, som på dette feltet allereie har lang erfa-

ring. Eg håpar at dei tilsette i kommunane kan vera med, slik som dei er det i nokre forsøkskommunar i dag, men det som må vera eit hovudmål utan omsyn til organisering, er ei meir verdig omsorg.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker for svaret.

Det forundrer meg litt at ikke sosialministeren mer aktivt vil støtte opp om det positive virkemiddelet som konkurranseutsetting er. Det er jo et praktisk redskap. Det viktigste for befolkningen er at de får den pleie- og omsorgstjeneste som de har krav på, og som har god kvalitet, og at det offentlige betaler for tjenesten. Hvem som utfører tjenesten, om det er det offentlige eller private, er mindre viktig.

Noen har problemer med at private utførere kan tjene penger på eldreomsorgen. Men hvis private utfører en pleie- og omsorgstjeneste som er bedre, som de eldre er tjent med og fornøyd med, som gir de ansatte bedre arbeidsforhold, som fører til at kommunene sparer penger som de kan bruke til enda flere og bedre tjenester, og attpåtil tjener penger på det, er det virkelig grunn til å spørre hva som foregår ute i kommunene når det gjelder organisering og drift. Ser virkelig ikke statsråden at konkurranse også innen pleie- og omsorgstjenesten kan være sunt og nødvendig for å bedre forholdene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Kommunane skal framleis etter mitt syn ha det ansvaret dei i dag har, for pleie- og omsorgssektoren. Det inneber at på dette feltet, som har å gjera med tenester overfor enkeltpersonar i ein heilt spesiell situasjon, er det klare grenser for kor langt konkurranseutsetjinga kan gå. For eksempel skal det gjerast enkeltvedtak i forhold til kva pleie og omsorg den enkelte klienten skal ha.

Eg trekkjer ikkje konklusjonar i dag, men eg lovar representanten Sonja Irene Sjøli og Stortinget ei nøye vurdering av alle sider ved dette som ein del av stortingsmeldinga Omsorg 2000, for det er tydeleg òg behov for å drøfta organiseringa, i tillegg til innhaldet i tenestene.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få rette mitt spørsmål til sosialministeren.

Etter budsjettforliket mellom Regjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet vedtok som kjent Stortinget under budsjettdebatten høsten 1998, mot Arbeiderpartiets og SVs stemmer, å privatisere Arcus med dets datterselskaper. Jeg har registrert at representanter fra regjeringspartiene mener dette er en god løsning, da nåværende eiere driver en aggressiv markedsføring av sine produkter. Sluttes statsråden seg til en slik vurdering?

Jeg har også registrert at Senterpartiets nye leder har vært opptatt av å slå ring om den norske akevittproduksjonen, med bruk av norske poteter. Hvordan vil Regjeringen gjennom sitt salg av Arcus og dets datterselskaper sikre norske bønders leveranser av ca. 20 000 tonn poteter årlig, som tilsvarer en sjettedel av den totale potetproduksjon?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Lat meg visa til ei utgreiing i revidert nasjonalbudsjett om kor saka no står når det gjeld Arcus.

Det er isolert sett ikkje nokon alkoholpolitisk grunn for å behalda Arcus som eit statleg selskap. Men det er visse spørsmål som må utgreiast, avklarast og takast stilling til, før det kan vera snakk om å selja aksjane i Arcus. Det er visse monopol som Arcus har i dag, i tillegg til potetsprittavtalen som representanten Skogholt her peika på. Det er òg meldt tilbake i revidert nasjonalbudsjett kva for felt Regjeringa no tar sikte på å avklara nærare, før det blir aktuelt å selja aksjar.

Lat meg for ordens skuld streka under at det er Nærings- og handelsdepartementet som formelt handterer denne saka. Men når representanten Skogholt retta spørsmålet til sosialministeren, går eg ut frå at det fyrst og fremst har med dei alkoholpolitiske sidene å gjera. Lat meg få gjera det heilt klart: Eg står bak det forslaget som Regjeringa fremja i haust, og det vedtaket som vart gjort i Stortinget, men syter òg for at det som gjeld mitt område i denne saka, blir utgreidd før aksjane blir lagde ut til sal.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vil få rette mitt tilleggsspørsmål til statsråden for Kommunal- og regionaldepartementet.

Jeg er fortsatt overrasket over at representanter for regjeringspartiene mener at et privateid Arcus-selskap vil føre en mindre aggressiv markedsføring. Jeg har registrert statsråd Enoksens utsagn av betydningen av å sikre den norske akevittproduksjonen. Som kjent er forbruket av norske poteter av meget stor betydning for bøndene. Jeg kan ikke av den orientering som er gitt i revidert nasjonalbudsjett, se at man legger opp til å iverksette spesielle tiltak for å sikre bruk av norske poteter i spritproduksjonen. Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre den norske akevittproduksjonen? Vil statsråden f.eks. ta initiativ til å omstøte tidligere vedtak om privatisering av Arcus?

Sammen med Arbeiderpartiet og SV har Senterpartiet flertall i Stortinget for en slik løsning.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er fattet en beslutning i Stortinget om at Arcus skal privatiseres. Det har Regjeringen til hensikt å følge opp. Regjeringen har også til hensikt å følge opp dette slik at man kan ivareta de norske interesser på en best mulig måte. Det gjelder hensynet til produksjonen av akevitt, og det gjelder også hensynet til leveranser av poteter til denne industrien, som har svært stor betydning for mange bønder som i dag er leverandører til Arcus. Det vil bli lagt vekt på at privatiseringen kan gjennomføres på en måte som skal gjøre det mulig.

Presidenten: Asmund Kristoffersen – til oppfølgingsspørsmål, hvis presidenten forstod ham rett.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg har mye å spørre om, men jeg oppfattet det slik at det ikke blir gitt rom for det.

Spørsmålet går til sosialministeren – tror jeg – og det går nettopp på dette med produksjon av sprit, som så langt har vært underlagt statlig kontroll og virksomhet. Når det statlige monopolet nå er opphevet, gjennom at Regjeringen sammen med Høyre og Fremskrittspartiet ønsket å privatisere virksomheten, må en vel forvente at flere private aktører vil melde seg på banen. Da er mitt enkle og klare spørsmål: Frykter ikke statsråden, med sin holdning til spørsmålet, at produksjon i privat regi vil gjøre det vanskeligere å opprettholde målet om en restriktiv alkoholpolitikk i Norge?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Fyrst til representanten Einar Olav Skogholt, som brukte uttrykket «aggressiv markedsføring» – som sosialministeren, ut frå det ansvaret ho har, sjølvsagt ikkje er spesielt glad for.

Så til representanten Kristoffersen. I mitt svar, og også i revidert nasjonalbudsjett, er det altså nemnt nokre område som må avklarast før det kan tilretteleggjast for eit sal. I dette ligg også at om det skulla dukka opp problem og spørsmål som det viser seg at ein ikkje kan avklara i tråd med det som Regjeringa har lagt til grunn for å føreslå sal av desse aksjane, kan det vera aktuelt å vurdere heile saka på nytt. Eg kan ikkje seia kor langt vi no er komne i det arbeidet, men vurderingane blir sjølvsagt gjorde, fordi det enno er uvisse på dei områda.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er definitivt omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i denne sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Jan Johnsen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av nærings- og handelsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Jørn L. Stang til finansministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist.

Spørsmål 4, fra representanten Per Roar Bredvold til justisministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 5 og 6, fra representanten Dag Danielsen til justisministeren, vil bli besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Bjørn Hernæs til justisministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Morten Olsen til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Ane Sofie Tømmerås.

Spørsmål 20, fra representanten Ågot Valle til miljøvernministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 21 og 22, fra henholdsvis representantene Jan Johnsen og Anne Brit Stråtveit til kommunal- og regionalministeren, foreslås etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 4, som skal besvares av samme statsråd.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Johnsen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av nærings- og handelsministeren.

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«I Næringslivets Ukeavis kunne vi 30. april 1999 lese at det i fjor ble etablert 2 300 færre bedrifter enn året før. Det er en nedgang på ca. 9 pst., og nedgangen gjelder alle fylker.

Hvilke tiltak vil statsråden sette i verk for å få snudd denne trenden?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Representanten Johnsen viser i sitt spørsmål til tall som er gjengitt i Næringslivets Ukeavis den 30. april i år. Dette er tall basert på nyregistreringer i Skattedirektoratets database over foretak som er pliktige til å betale merverdiavgift. En nyregistrering i denne basen blir regnet som en nyetablering. Det medfører at også foretak som endrer selskapsform, framstår som nyetableringer i denne sammenheng.

Tallene gir altså ikke en helt presis oversikt over bedriftsetableringer, og vi skal derfor være forsiktige med å trekke for klare konklusjoner med basis i dem. De gir likevel en indikasjon på utviklingen. Tallene viser at mens det i 1997 ble registrert drøyt 27 100 nye bedrifter, ble det i fjor registrert 24 800 bedrifter. Det er imidlertid også nedgang i antall såkalte deregistreringer, det vil si foretak som går ut av registeret, og her er endringene større. 24 400 bedrifter gikk ut av registeret i 1997, men bare 18 100 virksomheter forsvant i 1998. Samlet sett betyr dette at nettotilveksten var større i 1998 enn året før – 6 700 bedrifter i 1998 mot 2 700 i 1997.

Jeg tror det er flere årsaker til forskjellen mellom 1998 og de foregående år. Når flere bedrifter klarte seg godt i 1998, betyr det samtidig at færre bedrifter gikk konkurs og la ned. Dette er svært gledelig, men dermed kan det også ha vært mindre rom for nye bedrifter innenfor opparbeidede markeder eller produktområder. Samtidig gikk arbeidsledigheten ned, og færre kan derfor ha hatt ønske om å starte sin egen arbeidsplass. Uroen på rente- og valutamarkedene kan også ha spilt en rolle for utviklingen i fjor.

Når dette er sagt, vil jeg også understreke betydningen av nyskaping og innovasjon. En stor del av bedriftsmas-

sen fornyes hvert år. En studie fra ECON har vist at av omkring 225 000 bedrifter som var aktive i 1984, var omkring 180 000 nedlagt i 1993. Tilsvarende var nær 160 000 av de bedriftene som var aktive i 1993, ikke opprettet i 1984. Dette illustrerer klart hvor viktig det er for den framtidige verdiskaping at det kontinuerlig etableres ny virksomhet.

En sunn økonomisk politikk er avgjørende for utviklingen av renter, priser og valutakurser, som er noen av de viktigste rammebetingelsene for næringslivet. Regjeringens budsjettoplegg for 1999 var nødvendig for å sikre tillit til den økonomiske politikken.

Samtidig er det viktig med en aktiv og framtidsrettet næringspolitikk. Regjeringen la i fjor fram næringsmeldingen og handlingsplanen for små og mellomstore bedrifter. Her presenterte vi hovedtrekkene i vår næringspolitikk. Stortinget har nylig sluttet seg til disse hovedtrekkene. Denne næringspolitiske strategien danner også basis for våre satsinger framover. Det er summen av rammevilkårene som avgjør hvor attraktivt det er å starte ny virksomhet. Regjeringens målsetting er å sikre gode og stabile rammevilkår. Dette er avgjørende for å stimulere til entreprenørskap og nyskaping.

Jeg vil også understreke at en aktiv offentlig innsats er viktig, men ikke tilstrekkelig til å få til den utviklingen vi ønsker. Vi må også få til en holdningsendring og legge til rette for en gründerkultur, slik at flere satses på å skape egen virksomhet.

Ved å føre en aktiv næringspolitikk og ved å utvikle positive holdninger til nyskaping og entreprenørskap kan vi sikre den nødvendige verdiskaping også i årene som kommer.

Jan Johnsen (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden kom med svært mange tall, og det interesserer meg for så vidt svært lite. Det som interesserer meg, er at 2 300 færre bedrifter ble startet i fjor. Jeg går ut fra at Regjeringen i likhet med mange andre ser på viktigheten av å så. Det er det vi snakker om her – vi snakker om å så, for å høste siden. Det må være ganske bemerkelsesverdig at en regjering som gikk så offensivt ut før valget med å være de små og mellomstore bedrifters store hjelper, klarer å få slike tall på bordet etter ett år i regjering.

Hvilke konkrete tiltak vil Regjeringen sette i verk for å snu denne trenden?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg tror jeg må få lov til å gjenta litt av det jeg sa i mitt første svar.

Jeg synes det er svært gledelig at vi har en nettotilvekst på 6700 bedrifter i 1998 mot 2700 i 1997. Dette er svært viktig, for det er tross alt nettotilveksten i antall bedrifter som har størst betydning. Jeg gikk i mitt forrige svar også igjennom en rekke av de tiltakene som er iverksatt av denne Regjeringen, og som vi vil komme til å følge opp i tiden framover. Det er først og fremst å føre en økonomisk politikk som skal sikre konkurranseevnen i forhold til de markedene som norske bedrifter opererer i, sikre at vi får en lav rente og en stabil valutakurs som gjør at vi

beholder konkurranseevnen. Dernest har vi gjennom både eierskapsmeldingen og næringsmeldingen, i tillegg til handlingsplanen for små og mellomstore bedrifter, lagt fram en rekke konkrete tiltak som i tiden framover vil bli fulgt opp, for å både skape og holde på en gründerkultur, som gjør at det blir interesse for å etablere bedrifter. Det skal legges til rette for, via offentlig innsats i kombinasjon med privat kapital og privat innsats, å skape de bedriftene vi skal eksistere av i framtiden.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret, som ikke var noe svar – det var ingen konkrete tiltak jeg fikk greie på her. Men jeg kan stille et mer direkte spørsmål til ministeren. Ett av de poengene som Regjeringen gikk ut med før valget, var at de skulle minske skjemaveldet for bl.a. små og mellomstore bedrifter. I den perioden som denne Regjeringen har sittet, er skjemaveldet økt – med 45, tror jeg. Hva mener ministeren om dette, og vil ministeren sørge for at det raskt blir en minskning av dette skjemaveldet slik Regjeringen gikk ut og sa at den ville, for at det skulle bli lettere for små og mellomstore bedrifter?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg kan ikke gå god for tallet når det gjelder endringen av antall skjemaer som næringslivet har å forholde seg til. Men jeg kan si at Regjeringen har satt i verk et prosjekt kalt «Et enklere Norge», som ledes av statsministeren, hvor samtlige departement er involvert, og hvor Næringsdepartementet har en svært sentral rolle i forhold til å få redusert antall skjema som både næringslivet, kommunene og de fleste av oss har å forholde seg til. Det er et svært viktig arbeid. Jeg er enig med representanten Johnsen i at dette må prioriteres, og det blir gjort. Det at statsministeren leder dette utvalget hvor også mange statsråder deltar, og hvor det nå jobbes aktivt i alle departementer, tar jeg som et tegn på at dette arbeidet blir prioritert. Og jeg forventer at det skal oppnås resultater gjennom dette arbeidet.

S p ø r s m å l 2

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg vil stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Den militære konflikten mellom Etiopia og Eritrea har pågått i lang tid.

Hva gjøres fra norsk side for å bidra til en fredelig løsning?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Det er med stor beklagelse vi må konstatere at det ennå ikke har vært mulig å bringe krigshandlingene mellom Etiopia og Eritrea til opphør, til tross for omfattende diplomatiske bestrebelse fra FN og Organisasjonen for afrikansk enhet, OAU. Også fra norsk side har vi aktivt støttet opp om dette arbeidet, både gjennom de nevnte organisasjonene og bilateralt overfor de to partene.

Selv om begge parter nå i prinsippet har akseptert rammeavtalen for en løsning som OAU har utarbeidet, er de fortsatt uenige om hvordan denne skal fortolkes, om

hvilke områder de eritreiske styrkene skal trekke seg tilbake fra, og på hvilken måte dette i så fall skal skje.

Fra norsk side har vi fra første stund henstilt til partene – som begge er prioriterte land for norsk bistandssamarbeid – om snarest å finne en fredelig løsning på denne konflikten. Vi har også gjentatte ganger tilbudt vår assistanse i denne sammenheng. Vi har gitt tilsagn om både teknisk bistand og økonomisk støtte på inntil 1 mill. dollar til arbeidet med å foreta en internasjonal demarkering av grensen mellom de to landene. Dette spørsmålet er et av de vanskeligste. Vi har allerede utbetalt 500 000 dollar til et eget FN-fond for dette arbeidet.

Norge har på ulike måter forsøkt å bidra til dialog og direkte kontakter mellom de to landene. Blant annet møttes de religiøse lederne fra begge land i Norge i fjor høst for å forsøke å komme fram til et grunnlag for en felles forståelse av den aktuelle konflikten. Møtet er senere blitt fulgt opp, uten at det foreløpig er blitt noe gjennombrudd.

Vi har også forsøkt å opprettholde en aktiv dialog med begge parter, så vel som med FN og OAU, for å kunne gjøre vårt syn kjent og bidra til en løsning. En norsk delegasjon ledet av statssekretær Leiv Lunde avla i september i fjor besøk både i Etiopia og Eritrea og hadde samtaler med de to lands ledere. Dette er senere blitt fulgt opp med flere besøk fra begge land, og så sent som i går, den 11. mai, hadde vi samtaler i Utenriksdepartementet med en minister fra Eritrea. I tillegg har også statsministeren sendt flere personlige brev til de to lands ledere, senest for et par uker siden.

Arbeidet med å få til en løsning på konflikten har også jevnlig blitt drøftet både med FN og OAU. Det ble bl.a. tatt opp under statsministerens møte med FNs generalsekretær Kofi Annan i New York 22. april, og i forbindelse med besøket av OAUs nåværende formann, Burkina Fasos president, Blaise Compaore, i Oslo like etter påske.

Regjeringen er skuffet over at den militære konflikten mellom Etiopia og Eritrea fortsatt pågår, til tross for det arbeidet både vi og mange andre har gjort for å bidra til en løsning. Dette har vi da også klart gitt til kjenne overfor de to lands myndigheter. Som en konsekvens av dette forholdet har vi meddelt begge land at det ikke er aktuelt å inngå nye bistandsavtaler med noen av landene før det måtte foreligge en varig og stabil våpenhvileavtale, og reelle forhandlinger om en fredsavtale er kommet i gang.

Ytterligere norsk innsats i fredsbestemmelsene blir fortløpende vurdert. I dagens situasjon finner vi det mest hensiktsmessig først og fremst å støtte opp om FNs fredsbestrebelse.

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg takker utenriksministeren for svaret, som jo viser at Norge er aktivt med i fredsarbeidet. Jeg skjønner at det er mange kanaler i bruk, men jeg vil likevel spørre om det er noen flere som kan prøves utenom de diplomatiske spor. Norge har jo et spesielt forhold til disse landene gjennom misjon og bistandsarbeid i lang tid og har derfor mange kontakter. For oss virker det meningsløst at disse landene, som har stått hverandre så nær, er i krig.

Vi må ikke glemme resten av verden, selv om det er Kosovo-krisen som er mest i fokus i dag. Det er viktig at noen bryr seg om de menneskelige lidelsene også i Afrika. Og når det gjelder Etiopia/Eritrea-konflikten, føler jeg at det også er noe mer som ligger bak enn en grensekonflikt. Vi får stadig signaler om brudd på menneskerettigheter i regionen, men grensekonflikten overskygger dette. Det er derfor viktig med tillitsbyggende arbeid, og jeg vil da spørre om Norge har mulighet til å gå andre veier enn om OAU-initiativet, som jo ikke har ført fram, for å komme i dialog omkring kjerneproblemene – altså bruke noen bak-kanaler.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg er enig med representanten Skarbøvik i at vi ikke må glemme andre konflikter, selv om vi nå i stor grad – og med rette – er opptatt av å løse Kosovo-konflikten.

Det er meningsløst det som skjer der nede, og det har vi da også gitt klart uttrykk for overfor både etiopiske og eritreiske myndigheter. Og jeg tror det også er riktig, som representanten Skarbøvik antyder, at det foregår alvorlige brudd på menneskerettighetene, ikke minst i Etiopia, noe vi også har tatt opp med etiopiske myndigheter ved flere anledninger.

Vi bruker ulike kanaler. Jeg tror det er viktig at vi skal støtte opp om OAUs arbeid, jeg tror det er for lett å la noen av partene slippe unna det. Som jeg nevnte, har vi hatt de religiøse lederne på et møte i Oslo. Vi bruker også norske forskningsinstitusjoner og vi har brukt norske misjons- og kirkegrupperinger. Vi har brukt en rekke kanaler inn til myndighetene i både Etiopia og Eritrea – vi skal fortsette å vurdere det, men til nå har det dessverre ikke ført fram.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jørn L. Stang til finansministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål:

«En undersøkelse Riksrevisjonen har gjort ved de fem største ligningskontorene i landet, viser at de ofte bryter egne regler for saksbehandlingstid. Dette fører til at skattytere og bedrifter ikke får behandlet sine klager i tide, noe som kan føre til økonomiske konsekvenser. Samtidig bruker mange av de ansatte arbeidstiden til annet enn å behandle ligninger.

Vil statsråden se på ressursbruken ved ligningskontorene og be skatteetaten skjerpe seg med blant annet behandlingstiden?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Representanten Stang viser til en undersøkelse fra Riksrevisjonen som nylig er oversendt Stortinget som Dokument nr. 3:8 for 1998-99. Den aktuelle undersøkelsen, som dreier seg om ressurs-

bruken ved fem store likningskontorer i årene 1996 og 1997, har vært forelagt Finansdepartementet til uttalelse ved to anledninger. Fordi Dokument nr. 3:8 nå ligger til behandling i kontroll- og konstitusjonskomiteen, finner jeg det ikke riktig å gå inn i selve undersøkelsen i denne spørretimen. Jeg kan imidlertid henviser til departementets merknader til undersøkelsen i brev til Riksrevisjonen av henholdsvis 23. februar og 26. mars i år, som er inn tatt i Dokument nr. 3:8. Det fremgår her at departementet på flere punkter har en annen fortolkning av datamaterialet enn det Riksrevisjonen har.

Når det gjelder de konkrete typer av saksbehandling ved likningskontorene som undersøkelsen tar opp, foreligger det nå enkelte interessante data på landsbasis for 1998. Jeg nevner at Skattedirektoratets krav om at behandlingstiden for klager på ordinær likning i minst 95 pst. av sakene skal være mindre enn tre måneder, i all hovedsak ble oppfylt. For bokettersynsrapporter der både den avgiftsmessige og den skattemessige behandlingen er avsluttet, ble 85 pst. av sakene ferdigbehandlet innen 12 måneder. Dette er fem prosentpoeng lavere enn direktoratets resultatkrav. Jeg vil fremheve at den gjennomsnittlige behandlingstiden for disse sakene var 6 ½ måned.

Finansdepartementet vurderer disse resultatene som akseptable. Saksbehandlingstider utgjør ellers sentrale indikatorer i skatteetatens resultatstyringssystem og i departementets oppfølging av etaten.

Regjeringen har som kjent pålagt alle statlige virksomheter å utarbeide serviceerklæringer innen utgangen av år 2000. Finansdepartementet har derfor i tildelingsbrevet til Skattedirektoratet for 1999 bedt om en spesielt utdypende resultatrapportering for så vidt gjelder saksbehandlingstider, herunder i forbindelse med klagebehandling.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Skattedirektoratet nettopp har oversendt Finansdepartementet en rapport om organiseringen av likningsforvaltningen, der ressursbruken ved kontorene vurderes ganske inngående. Departementet vil gi rapporten en grundig behandling, inklusiv en bred høring av berørte instanser, før saken forelegges Stortinget.

Det er således etter min mening grunnlag for å hevde at både departementet og skatteetaten selv legger betydelig vekt på de forhold representanten Stang er opptatt av, bl.a. med tanke på mulige forbedringer.

Ø y v i n d K o r s b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg er litt skuffet over statsrådets svar; jeg må imidlertid takke for det.

Man vil se på muligheten til å få forbedringer. Det synes iallfall jeg er en meget passiv holdning. Jeg ønsker mer å høre statsrådets private holdning i denne saken, for dette har jo en god del sider. Når man klager på skatten, er risikoen stor for at klagen blir liggende lenge. En årsak er at bare seks av ti årsværk ved likningskontorene går med til vanlig saksbehandling. Samtidig bruker svært mange av de ansatte ved likningskontorene arbeidstiden til annet enn å behandle likninger – nesten 40 pst. av årsværkene brukes faktisk på ledelse, opplæring og adminis-

trasjon – og resultatet er bl.a. at likningskontorene ikke klarer å svare på klagen innen fristen på tre måneder, en frist som likningskontorene selv har satt.

Jeg vil spørre statsråden: Vil statsråden ta noe initiativ til å innføre absolutte tidsfrister overfor likningskontorene, slik at kundene kan få en bedre behandling?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg viser for det første til mitt forrige svar, der jeg henviste til at data for 1998 viser at kravet om at klager på ordinær likning i minst 95 pst. av sakene skal være behandlet innenfor tre måneder, i all hovedsak er oppfylt.

Når det gjelder bruk av ressurser i etaten, har Aftenposten i det oppslaget som representanten Stang sannsynligvis henviser til, blandet kortene på en del områder. Andelen av ligningsforvaltningens ressurser som medgår til administrasjon og ledelse, er etter departementets vurdering på et nøkternt nivå, det er vel 11 pst. ifølge Skattedirektoratets målinger for 1997 og 1998. De totale ressurser som anvendes til interne funksjoner, ligger rett nok noe over gjennomsnittsnivået for statlige virksomheter. Men dette antas først og fremst å skyldes satsingen på og integreringen av EDB i det utadrettede faglige arbeidet, f.eks. som et sentralt virkemiddel i ligningskontrollen.

De meldingene som er gått fra departementet til etaten om å utarbeide serviceerklæringer på samme måte som alle andre statlige etater skal gjøre innen år 2000, og de forhold som jeg har orientert om her, tilsier at tilstanden i Skattedirektoratet alt i alt er tilfredsstillende, etter departementets oppfatning.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg fikk jo i grunnen ikke svar på det jeg spurte om. Jeg spurte om det er riktig å vurdere om det bør innføres absolutte tidsfrister – det var det jeg var på jakt etter.

I et av tilfellene der man måtte vente i en klagesak, var faktisk ventetiden over fem år. En slik uforsvarlig lang saksbehandlingstid svekker både rettssikkerheten og tilliten til ligningskontorene. Skattyteren selv har kun en tre ukers klagefrist, og det virker svært underlig at det haster så mye med å klage, samtidig som man risikerer å måtte vente lenge på et svar.

En annen urimelighet er at skatten blir inndrevet samtidig som klagen ligger til behandling, mens renter og inndrivelseskostnader løper. Dette kan føre til alvorlige konsekvenser for små næringsdrivende og privatpersoner. I verste fall kan kemneren stå på døren og ta pant i boligen, mens du fortsatt venter på at skatteetaten skal behandle klagen din. Synes statsråden at dette er rimelig fremgangsmåte?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er selvsagt viktig at skatteetaten overholder de frister og de målsettinger som etaten har for behandling av klagesaker. Jeg er enig med representanten Stang i at en saksbehandlingstid på fem år selvsagt ikke høres spesielt akseptabelt ut. Det er altfor lang saksbehandlingstid. Hvorvidt det har vært vurdert å innføre absolutte frister, skal jeg innrømme at jeg ikke er kjent med, men målsettingen er selvsagt at

man skal klare å behandle sakene innenfor de tidsfristene man har satt.

Departementet har også – som jeg sa i mitt første svar, og også i mitt forrige svar – bedt samtlige om at det skal innføres serviceerklæringer hvor brukerne i størst mulig grad skal stå i fokus. De ulike statlige etatene har frist til innen utgangen av år 2000 å utarbeide slike serviceerklæringer, og Skattedirektoratet er for 1999 bedt om en spesielt utdypende resultatrapportering for så vidt gjelder saksbehandlingstid og klagebehandling, og departementet vil følge dette opp nærmere.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Per Roar Bredvold til justisministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende, men vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I den senere tid har det blitt avdekket at forholdsvis mange katalogselskaper ikke har fulgt verken regnskapsloven eller aksjeloven, ligningsloven, folketrygdloven med flere. I Oslo har kemnerkontoret i løpet av det siste 1 1/2 år kontrollert 38 katalogselskaper hvorav 29 er politianmeldt. Ser statsråden noen mulighet for å få redusert det som kan synes som en noe «useriøs» bransje?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Den kontroll i Oslo som det henvises til, er utført som et ledd i den kontrollvirksomhet skatteoppkreverne i kommunene gjennomfører overfor arbeidsgivere i medhold av skattebetalingsloven. Målet for denne kontrollvirksomheten er i første rekke å sikre korrekt rapportering og betaling av skatter og avgifter.

Skatteoppkrevernes kontrollvirksomhet er en del av en mer omfattende kontrollvirksomhet på skatte- og avgiftsområdet, hvor også fylkesskattekontorene, ligningskontorene og toll- og avgiftsetaten har en sentral rolle. Det finnes også andre organer som utøver kontrollvirksomhet, med et noe annet formål, f.eks. Kredittilsynet og Arbeidstilsynet. Jeg vil ikke gå nærmere inn på dette her.

En viktig del av planleggingen og strategien ved kontrollvirksomheten er å stille kriterier for valg av kontrollobjekter. Det er en kjent sak at man i enkelte tilfeller velger ut bransjer som av ulike årsaker peker seg ut. Det kan vises til den fokusering det i det siste har vært bl.a. på restaurantbransjen, drosjenæringen og bygg- og anleggsbransjen.

Det er viktig å fokusere på næringer hvor det avdekkes betydelige brudd på bestemmelser knyttet til skatte- og avgiftslovgivningen og unndragelser av skatter og avgifter. Økt oppmerksomhet vil over tid bedre lovligheten og seriøsiteten i bransjen. Kontrollen avdekker i noen tilfeller, som i denne sak, forhold som er av en slik art at saken medfører anmeldelse til politiet. Kontrollvirksom-

heten har dermed også en sentral rolle i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet.

Finansdepartementet uttalte ved fremleggelsen av statsbudsjettet for inneværende år at en økning av antallet kontroller og kvaliteten på denne type kontroller vil være en prioritert oppgave. Jeg tror at Oslo kemnerkontors innsats kan være et tegn på at denne prioritering vil gi resultater. Over tid vil dette medføre at selskaper og personer som ikke driver en lovlig og seriøs virksomhet, enten må avvikle sin virksomhet eller legge om driften slik at virksomheten blir i samsvar med regelverket. Det vil være en fordel for den lovlige del av bransjen.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Hvis statsråden intensiverer, dvs. bruker enda flere midler og krefter på dette området – dette er ofte utgifter til inntekts erverv, dvs. at man avdekker mislighold som kan innbringe inntekter igjen – rydder man samtidig også vekk de som er useriøse, slik at de som prøver å følge lover og regler, får jobbe i et mer ordentlig marked.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er en prioritert oppgave å bekjempe den type økonomisk kriminalitet som vi her snakker om. Og som jeg sa i mitt første svar: Finansdepartementet har allerede ved fremleggelsen av statsbudsjettet for inneværende år varslet en økning av antallet kontroller, og at kvaliteten på kontrollene også vil være en prioritert oppgave. Jeg tror det vi nå ser, er et resultat av at dette allerede fungerer. Det er prioritert fra departementets side, og hvorvidt det vil være behov for å prioritere det ytterligere, er et spørsmål som man får komme tilbake til.

Vi har, som sagt, prioritert det for inneværende år, og etter min oppfatning ser vi allerede resultater av det.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker for bekreftelsen fra statsråden på at dette er noe han vil arbeide videre med og bruke tid og krefter på.

Nå har vi snakket om det økonomiske i den type firmaer, men vi har også de kundene som handler hos disse katalogfirmaene, og det er en annen side av denne saken. Ofte skifter disse firmaene adresse, telefonnummeret stemmer ikke, og det er da vanskelig å få tak i dem ved eventuelle reklamasjoner og spørsmål. Jeg håper at statsråden også ser på dette som en viktig del av det hele.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Vi er for så vidt her inne på et annet spørsmål, som jeg må innrømme jeg er usikker på om ligger under finansministerens område. Men det er helt opplagt at det å føre en nøye kontroll med bransjer hvor man avdekker useriøse forhold, må være en prioritert oppgave fra myndighetenes side. Finansdepartementets rolle er først og fremst å utøve kontroll med den økonomiske virksomheten.

Jeg erkjenner som representanten her gjør oppmerksom på, at man innenfor denne bransjen har hatt en del av den type forhold som blir påpekt. Det er selvfølgelig en oppgave som rette myndigheter må ta på alvor. Men jeg

vil påpeke at den enkelte kunde også har et ansvar for å forholde seg til bedrifter på en slik måte at man ikke gir seg ut på ting som man i neste omgang kan få problemer med. Det er et gjensidig ansvar her som alle har.

Presidenten: Vi går så til spørsmålene 21 og 22.

S p ø r s m å l 21

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til kommunal- og arbeidsministeren:

«Ved kommune-, fylkestings- og stortingsvalg er valgloven i dag slik at personer som blir innlagt på sykehus fra fredag ettermiddag til og med valgdagen, ikke har mulighet til å bruke sin stemmerett. Mange av disse pasientene kunne ha brukt sin stemmerett hvis forholdene var lagt til rette for det.

Kan statsråden se på dette slik at det i fremtiden blir mulig for disse å bruke sin stemmerett?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Valglovgivningen bør etter mitt syn ta utgangspunkt i at alle velgere skal ha anledning til å avgi stemme. Av bl.a. praktiske og økonomiske årsaker kan det likevel være nødvendig å utforme regelverket slik at enkelte velgere under visse omstendigheter ikke får en slik mulighet til å stemme.

Det følger av valgloven § 31 at forhåndsstemmegivningen ikke må foregå senere enn siste fredag før valget. Dette innebærer, som representanten Johnsen påpeker, at velgere som blir lagt inn på sykehus mellom fredag ettermiddag og valgdagen, ikke får brukt stemmeretten sin.

Valglovutvalget, som vil avgi innstilling i begynnelsen av år 2001, skal gjennomgå gjeldende valglovgivning og komme med forslag til ny valglov. Jeg synes derfor det er naturlig å overlate til utvalget å vurdere om det er mulig å forandre valglovgivningen slik at også velgere som blir innlagt på sykehus mellom fredag ettermiddag og valgdagen, får anledning til å bruke stemmeretten sin. Jeg vil ta kontakt med utvalget og henstille til det å se nærmere på denne problemstillingen. Utvalget bør da vurdere eventuelle praktiske og økonomiske konsekvenser samt sammenhengene i regelverket.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret, som jeg synes var meget positivt. Jeg forstår at ministeren og jeg har samme oppfatning av dette problemet. Det bør vi selvfølgelig ha, når vi vet at deltakelsen ved valg er synkende.

Jeg hadde jo håpet at vi ved å være kjappe i vendingen i beste fall skulle kunne klare å få dette til allerede nå til kommune- og fylkestingsvalget, men jeg forstår ministeren slik at så kjappe kan vi ikke være. Allikevel tillater jeg meg å stille spørsmålet om det er en mulighet for å få til dette allerede til dette valget. Hvis man vil, kan man!

Statsråd Odd Roger Enoksen: Ja, det er ofte slik at hvis tilstrekkelig mange vil, lar det meste seg gjennomføre. Men jeg viser til at det nettopp er foretatt endring i valgloven, og av § 31 i valgloven følger det faktisk at

forhåndsstemmegivningen skal være avsluttet senest fredag før valget. Det innebærer at det ikke er mulig å få endret regelverket for inneværende år. Men, som jeg sa, jeg vil ta et initiativ overfor Valglovutvalget om å se på denne problemstillingen i forbindelse med revideringen av loven, som nå vil pågå fram til neste valg.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg forstår at toget når det gjelder kommune- og fylkestingsvalget, er gått, men jeg regner med at vi til neste stortingsvalg kan ha dette ordnet. Jeg håper ministeren kan sette to streker under det. Jeg har oppfattet ham slik at han – i likhet med meg – er skikkelig opptatt av dette, og at vi kan få ordnet dette rent praktisk, slik at alt er i orden til neste valg.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Nå er ikke statsråden i en slik situasjon at han kan sette to streker under svaret. Men det jeg har sagt, er at jeg skal ta kontakt med Valglovutvalget og henstille til det å se nærmere på problemstillingen med sikte på å finne en løsning på det.

Jeg synes også det er viktig at flest mulig får benytte adgangen sin til å stemme, og vil derfor ta opp dette forholdet. Men det er Valglovutvalget som først skal vurdere dette, så skal det fremmes en ny valglov som til slutt skal vedtas av Stortinget. Så her er det både praktiske og økonomiske konsekvenser som det må tas stilling til. Men som jeg har sagt, vil jeg ta denne kontakten, med sikte på å finne en løsning.

S p ø r s m å l 22

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I vestre del av Agder registreres nå flere endringer innen ulike servicefunksjoner som Posten Norge BA, Statens vegvesen/Biltilsynet og ligningskontor. Mindre lokalsamfunn blir tappet for vitale servicefunksjoner og viktige rekrutteringsfremmende arbeidsplasser i distriktene.

Hvordan kan statsråden bidra til at staten ser mer på tvers av sektorene slik at ikke snevre, kortsiktige effektiviseringsgevinster blir dominerende kriterier for iverksetting av nye organisasjonsstrukturer?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det pågår for tiden endringsprosesser innenfor flere statlige etater som kan få betydning for den regionale fordelingen av statlige arbeidsplasser samt folks tilgjengelighet til disse statlige tjenestene.

Vi må offensivt møte utfordringene som følger av økte effektiviseringskrav og markedstenkning med en ny styringsvilje – ikke nødvendigvis for å stoppe fornuftig effektivisering, men for å unngå utilsiktede negative konsekvenser for distriktene. Effektiviseringer som reduserer kostnader, kan være bra for den enkelte sektor, mens konsekvensene for lokalsamfunn kan være tap av arbeidsplasser og, som sagt, dårligere tilgang til offentlige tjenester.

Et av de viktigste distriktpolitiske grepene som denne regjering har tatt, dreier seg nettopp om å få til bedre

samordning på tvers av sektorgrensene, slik at vi unngår disse utilsiktede konsekvensene. Dette ble da også understreket både i Voksenåserklæringen og i min distriktpolitiske redegjørelse i Stortinget den 20. april i år. Av de konkrete tiltak Regjeringen har iverksatt, skal jeg nevne følgende:

For det første har fagdepartementene pålegg om at de distriktpolitiske konsekvensene av politikkenringer skal være vurdert før endringer besluttes. Dette har blitt gjort ved flere anledninger, bl.a. innenfor energisektoren og helsesektoren.

For det andre er Regjeringen i ferd med å utvikle en samlet lokaliseringpolitikk for statlig virksomhet. Her vil Regjeringen arbeide langs to hovedlinjer. Den ene er at statlige oppgaver som dekker et nasjonalt marked, i økende grad blir lokalisert utenfor Oslo. Den andre hovedlinjen er hvordan Regjeringen skal håndtere både de pågående og fremtidige omorganiserings- og effektiviseringstiltakene i landsomfattende statlige etater.

Hver for seg kan slike strukturendringer være godt begrundet, men Regjeringen ønsker å se slike omlegginger i sammenheng for å unngå at de samme lokalsamfunnene blir rammet når flere statlige etater rasjonaliserer samtidig. Særlig er små kommuner i utkantene svært sårbare for slike endringer, og Regjeringen arbeider derfor med konkrete tiltak som kan bidra til å dempe de negative konsekvensene for disse kommunene. Både utlegging av nye arbeidsoppgaver, felles servicekontor og omstillingsbistand i form av kompensasjon til kommunene for tapte arbeidsplasser kan bli aktuelt.

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vet at både statsråden og Regjeringen jobber aktivt med konkrete tiltak overfor distriktene. Likevel sier statsråden i sin redegjørelse der han til slutt snakker om hovedelementene i vår nye lokaliseringpolitikk, at det er de enkelte statlige virksomhetene som skal gjøre de tingene han nevnte nå: sørge for likeverdige tjenestetilbud, legge nye arbeidsoppgaver til steder som utsettes for nedtrapping osv. Det er bra. Men: Får departementet melding etter hvert – altså før rasjonaliseringsforslagene behandles – slik at de kan gripe inn i tide, før viktige servicefunksjoner og kontorer legges ned steg for steg? Altså rent praktisk: Hvilken oversikt har statsråden over det?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Kommunal- og regionaldepartementet har et samordningsansvar i forhold til endringer bl.a. i statlige virksomheter som kan få distriktpolitiske konsekvenser, og blir derfor involvert i prosesser som dette på en slik måte at man skal kunne se helheten i politikken. Det er også det som ligger til grunn for den beslutning som Regjeringen har tatt om å få til en slik samlet lokaliseringpolitikk, hvor man ser sammenhengen mellom ulike statlige etater som har restrukturering på gang.

Departementet får derfor rapport om slike endringer, og arbeider for å få en samlet lokaliseringpolitikk, i samarbeid med øvrige departementer. Vår hensikt med dette arbeidet er at små lokalsamfunn ikke skal bli berørt

for sterkt. Jeg synes faktisk det er viktig at hver enkelt av disse statlige etatene blir ansvarliggjort i forhold til sin egen virksomhet, at de også har et ansvar for å se på om det er mulig å legge andre arbeidsoppgaver til områder som blir berørt, og også bidrar med omstillingsbistand der det ligger til rette for det.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 5.

Spørsmålene 5 og 6, fra representanten Dag Danielsen til justisministeren, vil bli besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren på vegne av justisministeren.

S p ø r s m å l 5

Dag Danielsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Voldssituasjonen i Oslo er alarmerende og uakseptabel. Ekstraordinære tiltak kreves. Tidligere politimester i Oslo, Willy Haugli, har tatt til orde for å bruke av Oslos 5 000 mann store reservepolitistyrke på lørdager og søndager, for å avhjelpe den akutte situasjonen.

Vil statsråden iverksette et slikt tiltak for å avhjelpe situasjonen?»

Statsråd Jon Lilletun: Etter lov om tjenesteplikt i politiet kan menn som i henhold til sivilforsvarslovgivningen er pliktig til å gjøre tjeneste i sivilforsvaret, i stedet pålegges å gjøre tjeneste i politiet, som politireserve.

Dersom Regjeringen beslutter det, kan denne enheten beordres til tjeneste når militær beredskap eller mobilisering helt eller delvis er satt i verk, eller når det er tale om å avverge eller begrense naturkatastrofer eller alvorlige ulykker. Når viktige allmenne hensyn tilsier det, kan det i statsråd også gis forskrifter om tjenesteplikt for å opprettholde samfunnsordenen.

Jeg er enig i at det er viktig å begrense voldsbruken både i Oslo og i resten av landet. Jeg vil i den sammenheng peke på at det er iverksatt en rekke tiltak for å styrke arbeidet mot volden i Oslo. Dette synes nå å gi resultater. Ressursene til politiet er styrket spesielt.

Regjeringen la i fjor fram en handlingsplan mot vold på offentlig plass, «Trygghet i sentrum». Denne følges opp med flere tiltak i samarbeid med Oslo kommune. Ut fra dette ser jeg det som lite hensiktsmessig å sette politireserven inn i ordinær ordenstjeneste her i byen.

Jeg vil i tillegg peke på at de i dag verken er trent eller utrustet til å kunne være et supplement til det ordinære politi i denne sammenheng.

Dag Danielsen (Frp): Jeg må si at jeg er litt skuffet over statsrådets svar på dette spørsmålet. Jeg synes Regjeringen ikke viser tilstrekkelig handlekraft.

Jeg er fullstendig klar over at disse ikke har den samme utdannelse som vanlige politifolk har, men hvis de f.eks. patruljerer sammen med andre politifolk, tror jeg det er en god løsning. Det er veldig viktig at man får mer politi ute i gatene i Oslo, og særlig på lørdager og søndager, da det er størst grad av vold. Det at man på en måte

viser flagget ved å ha politi i gatene, vil i seg selv være et positivt tiltak.

Så da vil jeg spørre: Hvilke andre tiltak, akuttiltak, vil statsråden og Regjeringen iverksette for å ta fatt i den situasjonen som er? Eller mener statsråden at situasjonen er tilfredsstillende slik den er nå?

Statsråd Jon Lilletun: Nei, eg kan bekrefte at eg og Regjeringa ikkje synest at situasjonen er tilfredsstillande. Derimot er vi svært glade for at det ser ut til at den negative trenden har snudd. Kriminalitetsstatistikken i Oslo viser at det no for fyrste gong på svært lenge er ei forbetring i tala. Framleis er situasjonen absolutt slik at det er grunn til uro, men likevel er det gledeleg at utviklinga har snudd.

Den einaste gongen politireserven er nytta, var under krafttaket under OL på Lillehammer. Slik som eg les føresetnaden for denne styrken, er det heilt klart at det skal svært ekstraordinære situasjonar til. Eg vil seie at det er eit feil signal dersom vi seier vi nesten må ha beredskapsmobilisering.

Eg meiner at dei tiltaka som finst i den planen som Regjeringa har lagt fram, oppfølging av dei og bruken av politistudentane, som blir sette i verk no i samband med revidert nasjonalbudsjett, vil vere viktige tiltak.

S p ø r s m å l 6

Dag Danielsen (Frp): Jeg vil først bemerke at i og med at justisministeren ikke er her i dag, er jeg spesielt glad for at det er statsråd Lilletun som skal svare på dette spørsmålet, i og med at det vedrører skolesituasjonen og dreier seg om hva Regjeringen akter å gjøre.

Mitt spørsmål til ministeren er:

«Det har vært en rekke tilfeller av grov vold blant ungdommer i skolemiljøet i Oslo i den senere tid. Politivdelingssjef Ola Bakken ved Stovner politistasjon betegner det som tilfeldig at vold i skolemiljøene i Oslo ikke har kostet liv.

Hvilke tiltak akter Regjeringen, med statsråden i spissen, å iverksette slik at dette kan forhindres, samt at den volden i størst mulig grad kan unngås?»

Statsråd Jon Lilletun: Jeg deler bekymringen som representanten Danielsen gir uttrykk for når det gjelder forekomsten av vold i skolemiljøet. Trygge forhold på skolen er en vesentlig forutsetning for et godt læringsmiljø. Derfor er også en rekke tiltak som har bekjempelse av vold og mobbing som mål, allerede iverksatt. Denne innsatsen følger Regjeringen opp, ikke minst gjennom tverretatlige samarbeidstiltak.

Det er særlig viktig at innsatsen mot vold og annen kriminalitet samordnes både lokalt og sentralt. Dette gjelder også tiltak mot voldsbruk i skolemiljøene. Alle elevene går gjennom grunnskolen. Det er derfor en sentral arena for påvirkning og oppdragelse av barn og unge. Imidlertid er de fleste elevene der under den kriminelle lavalder. Strafferettslige virkemidler vil i så måte bare ha begrenset anvendelse.

Vesentlig i vår sammenheng er det omfattende tverretatlige samarbeidet som gjennomføres ved at politiet sammen med skolemyndighetene og barnevernet følger opp vanskelige elever gjennom ulike tiltak, som bl.a. koordinerte ordninger.

Justisdepartementet har i samarbeid med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gjennomført et prøveprosjekt med skolemekling. Dette prosjektet har gitt meget gode resultater, slik at man nå fortsetter med tiltaket.

Høsten 1998 ble en egen prosjektleder engasjert for å bistå grunnskolene med å innføre skolemekling. Man er nå i full gang med opplæringen av nøkkelpersonell i fylkene. I skolemeklingen møtes skolene og konfliktrådene i et utviklende samarbeid. Meklingen gir elevene ferdigheter i kommunikasjon, konfliktløsning og konflikthåndtering på et tidlig stadium, og er således et godt virkemiddel for gjennom forebygging å bekjempe utviklingen av voldelige konflikter og voldshandlinger.

Oslo politidistrikt gjennomfører også en ordning med at politifolk besøker skolene for å informere om lov og rett. Mange skoler har sin faste polititjenestemann som kan kontaktes når det oppstår konflikter og vold som lærerne ikke kan håndtere selv. Ved en videregående skole der det tidligere var mange voldsepisoder, er det opprettet en fast politipost. Det har allerede gitt positive resultater. Behovet for å opprettholde ordningen vurderes fortløpende. Politimesteren i Oslo legger vekt på at i alt politiarbeid skal man i første rekke tenke forebyggende, dvs. på hvordan man kan hindre at kriminelle handlinger skjer, og hvilke situasjoner som man må unngå for å minimalisere sjansen for lovbrudd. En slik tenkemåte har et helhetsperspektiv og virker grensesettende, bl.a. gjennom holdningsskapende arbeid. Det er ikke noe unntak for skolene i denne sammenheng. Sentralt i dette arbeidet står bekymringssamtalene med barn som har forøvet lovbrudd, som bl.a. trusler, vold og mobbing i skolene.

Også i lovgivningssammenheng arbeides det med forbedringer. Straffeloven § 352 a hjemler forbud mot å bære kniv eller liknende skarp gjenstand på offentlig sted. Jeg mener at det er grunn til å anta at et slikt forbud vil virke forebyggende og hemmende på tilbøyeligheten til å ta med seg kniv, også til skolen. Politiloven § 7 gir politiet hjemmel for å ta farlige gjenstander i forvaring for å avverge eller stanse lovbrudd, og etter § 10 i samme lov kan politiet visitere person som fjernes, anholdes eller innbringes, for å søke etter våpen eller andre farlige gjenstander.

Jeg vil i denne forbindelse peke på at departementet nå arbeider med en odelstingsproposisjon, der det foreslås en ny § 10 a i politiloven. Lovforslaget går ut på at politiet på offentlig sted, i situasjoner eller på steder, hvor vold erfaringsmessig lett utøves, kan visitere en person, når det er grunn til å undersøke om personen er i besittelse av våpen. Etter min oppfatning vil forslaget kunne virke forebyggende når det gjelder bæring av kniv generelt.

Avslutningsvis vil jeg fremheve betydningen av at vi må ha en samordnet innsats for å forebygge og bekjempe volden, også på skolen. Et bredt engasjement fra offentlige etater og frivillige lag og foreninger er en forutsetning for å nå målene.

Dag Danielsen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, og jeg skal understreke at det gjøres mye positivt. En del av de tingene Lilletun nevnte, ser jeg meget positivt på. Likevel finner jeg det nødvendig å understreke alvorret i den advarselen som kommer fra politiavdelingssjef Ola Bakken. Vi har hatt en rekke meget alvorlige episoder i Oslo-skolene på dette punktet.

Siden statsråden berørte dette med at politiet kan ransake ved mistanke om at man har kniv osv., blir mine spørsmål: Vil statsråden gå inn for at også lærerne skal ha adgang til dette, dersom de i en gitt situasjon finner at de ønsker å gjøre det? Vil statsråden også f.eks. vurdere tiltak, slik at man skal kunne utvise elever fra skolen osv.? Hva vil man gjøre på holdningssiden for å innskjerpe holdningene hos elevene til dette?

Statsråd Jon Lilletun: Eg kan utan vidare gje tilslutnad til det representanten Danielsen sa om at det er grunn til å understreke alvorret. Eg skal òg erkjenne at somme gonger når ein svarar, ser ein for seg alle som jobbar og alt arbeidet som vert gjort, og så ser ein at det likevel ikkje er nok, og så ser ein at dette er vanskeleg.

I forhold til dette med at lærarane skal kunne ransake, er eg sterkt tvilande, ut frå at lærarane då vil føle at dei kjem i ein dobbeltsituasjon – ein slags kombinasjon av pedagog og politi. Derimot trur eg at det vi no gjer for å styrkje lovgjevinga elles for å gje politiet større moglegheiter og det samarbeidet som skjer med politiet, likevel vil kunne føre til ein betre situasjon på skulane.

Det vi så gjer vidare, er å setje inn mange haldningsskapande tiltak. Blant anna er den frivillige organisasjonen Nasjonalforeningen for folkehelsen sitt opplegg «Steg for steg», som eigentleg er folkeskikk sett i system, no teke i bruk i 600 skular. Det er noko vi sterkt støttar – òg oppbygginga oppover i klassane. Hittil har det berre vore i bruk opp til fjerde klasse.

Dag Danielsen (Frp): Det gjelder dette med lærernes adgang til å ransake etter kniv. Jeg skjønner at mange lærere der vil føle at de kan komme i en dobbeltsituasjon. Men poenget er at det er mange lærere som ønsker å gå inn og ransake i en slik situasjon. Det jeg hadde håpet at statsråden ville bidra til, var at det åpnes for en slik adgang. Så får den enkelte lærer vurdere der og da om man finner det formålstjenlig, eller om man vil gå til det skritt å innkalle politi osv. Jeg tror isolert sett at det er et meget viktig tiltak, som vil kunne bøte på en del av det problemet man står overfor her.

Statsråd Jon Lilletun: Isolert sett har eg tenkt ein del tankar som går i same retninga, at rett til ransaking kunne vere nyttig. Samstundes er det ein del prinsipielle grensesteinar som er viktige å behalde. Derfor må eg seie at ut frå den kontakten vi har hatt med både skular og pedagogiske miljø, er det mitt inntrykk at det totalt sett er ei stor uro med omsyn til å skulle gå inn i denne dobbelfunksjonen.

I høve til situasjonen no etter tragedien i Sogndal og ein del andre ting, bl.a. visse episodar i Oslo, har vi sagt

at det i forhold til den handlingsplanen som vi ynskjer skal liggje føre i alle skular og alle kommunar, enno er mange manglar. Når vi skal gå inn i dette, vil mitt departement og det departementet eg svarer på vegner av, òg sjå på om det er andre ting vi må revurdere ein gong til. Derfor set eg ikkje ned ein endeleg grensestein i forhold til dette. Men slik eg ser det i dag, er eg ikkje open for det tiltaket, men mange andre tiltak.

S p ø r s m å l 7

Fra representanten Bjørn Hernæs til justisministeren:

«I et brev av 23. oktober 1998 fra Justisdepartementet heter det at «departementet antar at personer som ikke er villige til å etterleve våpenlovens sentrale kontrollbestemmelser etter omstendighetene vil kunne anses å være uskikket til å inneha skytevåpen.»

Betyr dette at enkeltpersoner som ville etterprøve lovligheten i norsk rett, for eksempel i forhold til Grunnloven § 102, vil kunne anses uskikket til å inneha skytevåpen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 8

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har gitt forhåndstilsagn om statlig støtte til et prosjekt om sikte på etablering av et nasjonalt kompetanse- og velferdssenter ved NTNU. Planene om et slikt senter er først blitt kjent etter at forhåndstilsagn om støtte ble gitt fra departementet, slik at berørte parter ikke har fått uttale seg om saken.

Har statsråden tatt med i betraktning at det finnes stor kompetanse på dette området, og har han utredet behovet for et slikt nasjonalt kompetansesenter?»

Statsråd Jon Lilletun: Regjeringa la i fjor haust fram St. meld. nr. 8 for 1998-99, Om handlingsplan for funksjonshemma 1998-2001. Eit av dei prioriterte måla i handlingsplanen er å betre situasjonen for funksjonshemma studentar under utdanning i universitet og høgskule. Av dei konkrete tiltaka i planen nemner eg m.a.:

- Institusjonane vert pålagde å utarbeide handlingsplanar for funksjonshemma studentar i løpet av 1999.
- Institusjonane skal utarbeide informasjons- og rådgjevingsteneste og peike ut ein kontaktperson for funksjonshemma studentar.

NTNU søkte hausten 1998 om midlar til eit eittårig prosjekt som vart kalla «Nasjonalt kompetanse- og velferdssenter – tilknytt NTNU». Prosjektet vart presentert for både Sosial- og helsedepartementet og Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet i møte og i brev. Etter nærare dialog med NTNU gav Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet i brev av 23. februar 1999 førehandstilsegn om å støtte prosjektet med 750 000 kr. Sosi-

al- og helsedepartementet gav eit tilskott på 250 000 kr. I tillegg brukar universitetet egne ressursar til prosjektet.

Departementet har i brevet til NTNU konkretisert ein del premisser for tilskottet og er framleis i dialog med prosjektleiinga om dette. Prosjektet skal medverke med kunnskap om tilrettelegging av studiesituasjonen ved universitet og høgskular og gjennom det støtte opp om arbeidet med å utvikle lokale handlingsplanar innanfor sektoren. Det skal hentast inn røynsler frå andre universitet og høgskular på området, både nasjonalt og internasjonalt. Prosjektet skal systematisere informasjonen og skissere moglege løysingar på problem som møter funksjonshemma studentar i ulike fasar av studiet, som t.d. ved søking, opp- tak, studiegang og eksamen. Dette vil vere til hjelp ved utvikling av rådgjevingstenesta ved lærestadene.

Eg har sett prosjektsøknaden frå NTNU som interessant og relevant i lys av handlingsplanen for funksjonshemma. For å oppnå resultat som har stor overføringsverdi til andre universitet og høgskular, og for å dra inn kompetanse og røynsle andre lærestader sit inne med, må det leggjast opp til kontakt og samarbeid med resten av sektoren. Etter det eg forstår, har prosjektleiinga planar om å invitere til eit kontakt- og drøftingsseminar før sommarferien. Departementet har ved gjennomgang av søknaden frå NTNU vurdert korleis prosjektplanane kan tilpassast informasjon, røynsle og kunnskap som finst på feltet i dag. Eg kjenner m.a. til at Universitetet i Oslo i over 20 år har hatt ei eiga teneste for funksjonshemma studentar og gjennom det har utvikla god kompetanse på feltet. Vi treng no på skikkeleg brei front å auke kompetansen når det gjeld å planleggje og tilretteleggje studiesituasjonen for funksjonshemma studentar ved alle høgare institusjonar. Skal vi lukkast med det, treng vi å dra nytte av all tilgjengeleg kompetanse i sektoren.

Representanten Anneliese Dørum spør om eg har vurdert behovet for eit nasjonalt kompetansesenter på dette området. Spørsmålet viser at det gir feil assosiasjonar når prosjektet, som eg ovanfor har kommentert, er omtala som nasjonalt kompetanse- og velferdssenter. Departementet burde nok ha sett dette og teke det opp med søkjararen frå starten av. Det vi her snakkar om, er nemleg økonomisk støtte til eit tidsavgrensa utviklingsprosjekt for universitets- og høgskulesektoren, forankra ved NTNU. Utover dei premissane som er lagde til grunn for tilskottet, er det ikkje gjort konkrete vurderingar i retning av å gje universitetet nasjonale kompetansesenteroppgåver på permanent basis. Fyrst når prosjektet er fullført, vil det verte teke nærare stilling til korleis resultatata og røynslene skal utnyttast og vidareførast.

Anneliese Dørum (A): Jeg skjønner nok at forhånds- tilsagnet er godt ment fra departementets side, men jeg tror at prosjektet er svært lite vurdert og gjennomgått. Jeg kan fortelle statsråden at de funksjonshemmede studentenes organisasjoner går sterkt imot dette prosjektet. De mener at prosjektskissen er rotete og lite informativ, og slik de leser prosjektet, ser det ut som om det planlegges en egen omsorgsgetto for studenter med funksjonshem-

ming, f.eks. tilrettelagte hybler som skal samles i egne boligdeler med egne fellesarealer osv. De viser til at prosjektskissen kaster fram stikkord for arbeidsoppgaver som overhodet ikke kommer inn under ansvarsområdet til et slikt eventuelt kompetansesenter.

Hvorfor har statsråden gått inn for å legge et slikt forskningsprosjekt til NTNU, med så lite erfaring som de har på området?

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst ein kommentar til det fyrste. Det er rett at ein del organisasjonar i etterkant har ytra seg skeptisk, men det er på langt nær eintydig. Her er det mange forskjellige vurderingar, og fyrst når prosjektet er gjennomført, vil ein kunne få ei vurdering av innhaldet, og om det har kome fram noko som det er spennande å føre vidare eller ikkje. Derfor trur eg vi skal sjå nyansert på det.

Når det gjeld kvifor denne tilsegna er gjeven til NTNU, er svaret i og for seg enkelt: Vi vil gjere meir på denne sektoren. Vi drøfta dette i heile går, og var samde om at vi skulle vere opne for forsøks- og utviklingsarbeid i dei enkelte institusjonane. Når ein då skal setje i gang eit forsøks- og utviklingsarbeid, kan ein ikkje ha totale høyringsrundar på det i alle andre institusjonar samtidig. Men den dagen det skal etablerast noko nasjonalt, då må ein sjølvstgjort ha det.

Anneliese Dørum (A): Vi er jo i ferd med å bygge ned de nasjonale kompetansesentrene, slik at det å bygge opp et nytt, ville egentlig være i strid med den politikken vi ellers fører.

Vi vet at lærestedene i dag ikke fungerer tilfredsstillende for disse studentene, men det skyldes ikke mangel på kompetanse med hensyn til hvilke tilretteleggingsbehov som finnes. Tvert imot skyldes mangelen på tilrettelegging at de identifiserte behovene på langt nær er dekket gjennom statlige tilskudd og gjennom de rammer som lærestedene har i dag. Det er bl.a. mangel på studielitteratur på lyd, tolketilgang for døve, fysisk tilgjengelighet for bevegelseshemmede, tilrettelagte leseplasser mv. Man trenger ikke noe forskning for å definere behovene, man trenger midler.

Statsråd Jon Lilletun: Det er heilt sikkert rett det representanten Dørum seier, at ein treng meir midlar. At ein treng ein gjennomgang med omsyn til korleis ein skal unngå å lage gettoar, men få til ei god tilpassing ved alle institusjonar, finne fram til metodikk og system for det, trur eg er heilt nødvendig. Derfor kan det ikkje vere slik at kvart enkelt forskingsprosjekt av denne dimensjonen skal gjennom ei nasjonal høyring for å få tilsegn der før vi kan prøve det ut. Men den dagen vi skal etablere om ikkje eit nasjonalt kompetansesenter, men eit nasjonalt nettverk, treng vi slike høyringar.

Når det gjeld nedbygging, er det eit stykke på veg rett det representanten Dørum seier, men vi beheld mange kompetansefunksjonar og nettverksfunksjonar. Det er på ein måte den gamle skuledrifta som vert bygd ned.

S p ø r s m å l 9

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Et utvalg foreslår en total omlegging av de tekniske fagskolene i Nordland. I stedet for undervisning i klasserom forslår utvalget en kombinasjon av fjernundervisning, fellessamlinger og veiledning. Blant annet rammes skipperutdanningen ved Nordland Fiskerifagskole av denne omleggingen. Høringsfristen er satt til en uke, og Sjøfartsdirektoratet, som utsteder sertifikater til skipper, er ikke høringsinstans.

Synes statsråden denne omleggingen vil gi en forsvarlig skipperutdanning i Nordland?»

Statsråd Jon Lilletun: Eg kjenner ikkje detaljane i det forslaget som no er på høyring i Nordland fylkeskommune. Dette er eit utvalsarbeid fylkeskommunen sjølv har initiert og har ansvar for. Eg kan derfor ikkje uttale meg om denne utvalsinnstillinga spesielt, men eg kan gje nokre generelle kommentarar.

At fylkeskommunen søker utradisjonelle løysingar på organiseringa av undervisninga, er i tråd med den utviklinga eg ynskjer når det gjeld å tenkje nytt om tilrettelegginga av opplæringa. At ein fylkeskommune nemner opp utval eller komitear for å greie ut korleis opplæringa kan tilretteleggjast og organiserast for å få eit best mogleg læringsresultat, er etter mitt syn positivt. Bruk av m.a. fjernundervisning og IKT gjer at vi i mange høve kan nå elevar utan at dei treng å reise til sentraliserte lærestader. Opplæringa må sjølvstilt leggjast til rette slik at organiseringa og undervisninga er i samsvar med dei krava som er fastsette i læreplanar, lov- og regelverk, internasjonale konvensjonar og anna som gjeld for utdanninga.

Når det gjeld høringsfristen, synest den noko kort, og det kunne vere naturleg å la Sjøfartsdirektoratet få uttale seg. Utover det tek eg det som sjølvstilt at Nordland fylkeskommune vil sjå til at både nasjonale og internasjonale krav vert fylgde ved ei eventuell omorganisering av dei tekniske fagskulane i Nordland.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker for svaret. Jeg skjønner at ministeren er positiv til nye metoder og til det som foregår når det gjelder utvikling.

Norskekysten er en vanskelig og krevende kyst, med trange farvann, der det kreves både snarrådighet og sjømannsskap. Statsråden forsvarende læreplanen. Etter læreplanen ved den forannevnte fiskerifagskole går bl.a. en stor del av tiden med til å lære å deklamere dikt. Synes statsråden at diktlesing er et egnet virkemiddel i en krisesituasjon på norskekysten?

Statsråd Jon Lilletun: Nei, i ein krisesituasjon vil eg nok seie at eg ser tiltak som ville vere betre eigna enn diktlesing. Eg trur vel at ein i slike situasjonar brukar ordet på eit vis, kanskje inne i seg og til ei høgare makt. Men det aleine er ikkje nok. Ein må sjølvstilt ha kompetanse. Og som eg sa i mitt svar, føreset eg sjølvstilt at ein

tek på alvor at ein òg skal lære det praktiske. Det skal skje ved samlingar. Men eg trur at beste måten innfor alle utdanningsveggar er å få folk frå lokalmiljøa til å ta utdanning. Det er desentralisert utdanning. At ein derfor har eit desentralisert opplegg med nye metodar der ein har IKT og samlingar, trur eg Distrikts-Noreg og Kyst-Noreg kjem til å tene på på sikt.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker igjen statsråden for svaret, og konstaterer at han er enig med meg i at det er andre virkemidler som må tas i bruk enn diktlesing når det står på i trange farvann. Ja, det er vel enkelte som påkaller ikke bare de høyere makter, men også underjordiske makter – om vi skal nevne det.

Men det er urovekkende det som foregår med de læreplanene som man har fått seg forelagt, og som blir forandret gang etter gang uten evaluering. Det skal eksperimenteres, og en skal finne opp hjulet på nytt igjen, for å si det på en teknisk måte.

Vil statsråden ta et initiativ sammen med næringen for å evaluere skipperutdanningssystemet ved fiskerifagskolene for å få en best mulig utdanning av fiskeskipper, for det er det som er viktig for fiskeflåten iallfall?

Statsråd Jon Lilletun: Når ei sak er på høyring, har dei som får saka til høyring, høve til å uttale seg og gje kloke innspel, der ein tek omsyn til dei faglege tinga som representanten Bastesen no påpeiker, som sjølvstilt er viktig å ta vare på, slik at utdanninga vert best mogleg.

Det å endre veldig ofte treng ikkje vere det klokaste ein gjer. Men samtidig trur eg at representanten Bastesen og eg er samde om at når teknologien går framover, gjeld det òg kva ein kystskipperkandidat må lære. Det nyttar ikkje å bruke metodar frå 10-20-30 år tilbake aleine.

Når det gjeld spørsmålet om å ta eit initiativ, er eg sjølvstilt villig til å ta møte med næringa dersom næringa meiner at det her ligg store problem. Eg er villig til å ta møte med kvar næring som meiner at det er viktige ting på kompetansesida dei vil snakke om. Så det er eg open for, dersom det kjem eit initiativ frå næringa om ting som må gjerast.

Elles vonar eg, som ein konklusjon når det gjeld dikt, at representanten Bastesen og eg er samde om at ikkje i krisesituasjonar, men elles er diktet ein viktig del av livet.

S p ø r s m å l 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Morten Olsen til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Ane Sofie Tømmerås.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«En spørreundersøkelse blant lærere og tillitsvalgte i Østfold viser at 64 pst. ikke har vært på etterutdanningskurs i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KRL-faget) i det hele tatt, og hele 76 pst.

mener at de ikke har fått en etterutdanning som gjør dem kompetente til å undervise i det nye kristendomsfaget etter planer og målsettinger gitt i L97.

Hvilke virkemiddel vil statsråden iverksette for å bedre etterutdanningen?»

Statsråd Jon Lilletun: Lærere har ein type arbeid der jamleg oppdatering, både fagleg og pedagogisk, er naturleg og nødvendig. Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering er eit nytt fag i grunnskulen, og det er eit stort behov for kompetanseutvikling for lærere som underviser i faget. Dette stiller oss overfor nye utfordringar med tanke på kvalitet, struktur og arbeidsformer i etter- og vidareutdanninga.

Kommunen er hovudansvarleg for etterutdanning av personalet i grunnskulen.

Det er statens ansvar å gje klart til kjenne overfor kommunane kva etterutdanningsoppgåver som er viktige med tanke på dei nasjonale utdanningsmåla. Det er også statens ansvar å evaluere i kva grad kommunane utfører oppgåvene. Ved større nasjonale utdanningspolitiske reformer, der det ikkje kan ventast at kommunane skal dekkje heile behovet for etterutdanning, tek staten del i finansieringa i reformperioden.

I den planen departementet har når det gjeld kompetanseutvikling knytt til innføringa av læreplanverka for den tiårige grunnskulen i perioden 1996-2000, er kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering eitt av dei fem faga som er prioriterte i heile perioden.

I samsvar med stortingsvedtak om statsbudsjetta har kommunane kvart år fått øyremerkte midlar til kompetanseutvikling. Tildelinga går til delvis dekning av dei utgiftene dei enkelte kommunane har til kompetanseutvikling, i samsvar med kommunal plan godkjend av statens utdanningskontor.

Det er utarbeidd ei rettleiing til læreplanen for faget, som er distribuert til alle skulane. Rettleiinga skal støtte opp under og styrkje bruken og gjennomføringa av læreplanverka ved å peike på moglege tilnæringsmåtar og gje idear og eksempel. Ho skal medverke til at lærarane og skuleleiarane får eit godt grunnlag for arbeidet med kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering.

Departementet har utarbeidd planar for etterutdanning for prioriterte område og for faga. Planen for etterutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering vart send universitet, høgskular, statens utdanningskontor og kommunane ved årsskiftet 1996-97. For å medverke til at etterutdanningstilboda får så god kvalitet som råd er, og er relevante for kommunane, tok departementet hausten 1997 initiativet til å etablere nettverk av universitet og høgskular for etterutdanning i prioriterte fag.

Statens utdanningskontor rapporterer det arbeidet kommunane utfører på dette området, i dei årlege tilstandsrapportane, og kompetanseutviklinga knytt til innføringa av læreplanverka er eitt av temaa i den forskingsbaserte evalueringa av Reform 97.

Statens utdanningskontor i Østfold har rapportert om etterutdanninga i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering at i 1996 gav fire av kommunane

i fylket tilbod med assistanse frå universitet eller høgskule, mens fem kommunar gav tilbod utan slik medverknad. I 1997 gav 16 kommunar tilbod med assistanse frå universitet eller høgskule og ein kommune utan, og i 1998 planla elleve kommunar tilbod med assistanse, ein kommune utan. Det har såleis vore gjeve minimum 38 kurstilbod i 18 kommunar. Dette inneber at alle har gjeve tilbod i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, mange av dei to og enkelte tre eller fleire gonger i løpet av dei tre åra verksemda har vore i gang.

Departementet kjenner ikkje til den undersøkinga representanten Morten Olsen refererer til, men eg vil vise til at ikkje alle lærere i grunnskulen underviser i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering. Planperioden for kompetanseutvikling knytt til innføringa av læreplanverka går ut i juni år 2000, og ikkje alle lærere vil ha vore på etterutdanningskurs i alle fag dei underviser i, då undersøkinga vart gjennomført.

Den fyrste innføringa i faga i dei nye læreplanverka er i avslutningsfasen, og det er viktig å vidareutvikle meir brukartilpassa og fleksible tilbod om etterutdanning og rettleiing i grunnskulen. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien og samarbeid om forsøks- og utviklingsarbeid vil vere sentrale verkemiddel.

Fagleg oppdatering med vekt på organisering av innhald, arbeidsmåtar og vurdering vil vere eit prioritert område for etter- og vidareutdanning i grunnskulen år 2000, og departementet tek sikte på å føre nettverka for etterutdanning vidare.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er glad for at han så sterkt understreker statens ansvar og dermed sitt eget ansvar for at vi skal ha kompetente lærere. «Rettleiinga» han så sterkt viste til, kan jeg ikke på noen måte se er nok. Departementet selv har anbefalt modulbaserte planer på 21 timer, og det denne undersøkelsen viste, er at det hittil er under 10 pst. som har fått slik etterutdanning, og også at det kommende år er en forsvinnende liten prosent som regner med at de kommer til å delta i slik etterutdanning. Denne undersøkelsen ble gjort av Lærerforbundet i Østfold og blant de lærerne som faktisk underviser i det nye kristendomsfaget med livssynsorientering, så det dreier seg om folk som til daglig underviser i dette faget. Det at det finnes tilbud nå i alle Østfold-kommunene, er for så vidt greit, men jeg vil gjerne vite hvordan man sikrer at lærerne benytter seg av tilbudet, slik at vi får dem kompetente. (Presidenten klubbar.) Jeg er sikker på at statsråden og jeg kan være enige om at mye av misnøyen rundt dette faget skyldes at lærerne ikke er kompetente nok.

Presidenten: Presidenten er også sikker på at ein skal halde seg innafor taletida – og den er 1 minutt.

Statsråd Jon Lilletun: Det siste er sjølvsagt heilt rett, at representanten Tømmerås og eg er fullstendig samde om at her er det viktig med kompetanse. Det er ein spesielt utfordrande situasjon lærarane er i i dette faget. Det er òg heilt sikkert at ein del av problema vi har hatt, har å gjere med at det vart kort tid til å oppdatere seg kompetansemessig. No er undersøkinga gjort på eit tidspunkt då ca. halvparten av programmet var gjennomført, og ein hadde ein halvpart igjen. Det staten har ansvaret for ved nasjonale reformer, er å overføre midlar og lage planar. Det er gjort. Så har vi eit tilsynsansvar i ettertid, å sjå til at det vert fylgt opp, og det eg kan love representanten Tømmerås, er at vi skal ta det tilsynsansvaret – på ein svært forsvarleg måte – på dei områda som har vore prioriterte.

S p ø r s m å l 1 1

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren:

«Eg viser til Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet sine forskrifter til § 1-1 i opplæringslova som er ute på høyring. Der står det: «Den prosentdelen av tida som skal nyttast til temaorganisert opplæring og prosjektarbeid, gjeld for dei enkelte hovudtrinna samla sett.»

Medfører dette at prosjektarbeid og temaorganisert opplæring blir redusert?»

Statsråd Jon Lilletun: Svaret på spørsmålet er nei.

Forslaget til forskrifter til opplæringslova om dette spørsmålet fylgjer opp Stortinget sitt lovvedtak om binding av fagstoff, arbeidsmåtar og fag- og timefordeling på hovudtrinn og ikkje på årstrinn.

Samla sett vil såleis prosjekt og temaorganisert opplæring ikkje utgjere ein mindre del, men kommunane, skulane og den enkelte lærar får større fridom til å organisere opplæringa og velje arbeidsmåtar innanfor dei enkelte hovudtrinna. Slik sett skulle dette på ein god måte fylgje opp det vi var samde om i stor grad i debatten i går, at det var nødvendig å finne fleksible ordningar for å gjennomføre måla i læreplanen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg takkar statsråden for svaret.

I læreplanen for grunnskulen, Reform 97, står det at innafør småskuletrinnet, dvs. 1. – 4. klasse, skal minst 60 pst. av den samla tida vere temaorganisert opplæring eller prosjekt, med særleg vekt på dei to første åra. Når det gjeld mellomsteget, skal minst 30 pst. av tida nyttast til dette kvart år, og når det gjeld ungdomstrinnet, minst 20 pst. Læreplanen er forskrift og etter mi meining bindande. Så kjem forskrifta til opplæringslova, der det blir lagt opp til at læreplanens krav om prosjektarbeid skal settast ut av drift. Det statsråden seier, er altså at prosentdelen ikkje skal gjelde kvart år, men samla for trinnet. Det vil etter mi meining seie ein reduksjon. Er det slik at statsråden nå med si forskrift vil oppheve det som er bestemt i læreplanen?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er ikkje samd med representanten Oppebøen Hansen i at dette er ein reduksjon. Det er ein fridom til å ta meir prosjektarbeid/ temaarbeid eitt år og noko mindre neste år, men i sum på steget skal det verte likt. Så dette er godt i samsvar med det eg oppfatta det var stor semje om, at ein skulle ha tillit til at den enkelte lærar faktisk var i stand til å nå desse måla.

Når det gjeld dette med læreplanen og forskrift, slik den førre regjeringa vedtok at det skulle vere, har veldig mange lærarar følt det som vanskeleg. Det er svært mykje å gå igjennom, og då klarer ein ikkje å fylgje opp det med tema- og prosjektarbeid. Det eg har sagt, er at eg vil ha ein prosess i lag med lærarorganisasjonar, foreldre og elevlar, for eventuelt å løyse opp dette som bindande forskrift. Det kjem eg tilbake til.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Nå er det slik at det i Aftenposten for nokre dagar sidan kom fram at det er eit problem at det er for lite prosjektarbeid i skulen, særleg da på ungdomssteget. Eg har registrert at statsråden er samd i det.

Når statsråden nå seier at lærarane oppfattar det som var intensjonen i læreplanen for grunnskulen, Reform 97, som vanskeleg, trur eg det skaper forvirring. Eg held meg til den vedtekte læreplanen for den tiårige grunnskulen, og det står òg innleiingsvis i departementets utkast til forskrift at dei held seg til den læreplanen. Da synest eg det som nå ligg i forskriftskastet, bryt med den intensjonen som er trekt opp i læreplanen.

Eg vil spørje statsråden om han vil gå tilbake på dette, slik at temaorganisering og prosjektarbeid blir i tråd med læreplanen for grunnskulen, som er vedteken av Stortinget.

Statsråd Jon Lilletun: Denne forskrifta er ei oppfylgging av den oppmjukinga som Stortinget gjorde i samband med behandlinga av opplæringslova. Ein skulle kunne sjå på tvers av årstrinnet, altså sjå på dette samla sett over nokre år. Det er det vi fylgjer opp her, og det vil eg sjølvsagt ikkje gå tilbake på.

Når det gjeld dette med at det er for lite prosjekt- og temaundervisning, er vi samde om det. Men i omtrent all kommunikasjon med Skule-Noreg om kvifor det er slik, er eit av dei vesentlege svara ein får at stoffmengda i læreplanen, som samtidig er forskrift, er så stor at ein ikkje rekk gjennom alt. Då synest eg det er grunn til å gå inn og sjå på om det er det som har gjort at vi ikkje har greid å fylgje opp innhaldsreforma i Reform 97 i tilstrekkeleg grad – spesielt på ungdomsskulesteget. Det arbeidet kjem eg til å føre vidare.

S p ø r s m å l 1 2

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille samferdselsministeren følgende spørsmål:

«Ifølge en undersøkelse utført av SINTEF er det svært mange bilulykker hvor personbiler har kommet over i motgående kjørefelt, hvor bilen er ført av bilister som prøver å ta sitt eget liv. Dette er jo ulykker som rammer uskyldige og som regel lastebilsjåførere.

Hvordan ser statsråden på dette, og ser han mulige tiltak som kan redusere antallet slike ulykker?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Alle ulykker med alvorlig skade eller dødsfall er en tragedie for dem som rammes, enten det er de forulykkede eller deres nærmeste.

For å bedre kunnskapsgrunnlaget som gjør oss i stand til å utforme effektive trafikksikkerhetstiltak, får Statens vegvesen og Samferdselsdepartementet utført en rekke undersøkelser knyttet til trafikksikkerhet. Undersøkelsen ved SINTEF, som representanten Bredvold henviser til – Dybdeanalyse av møte- og utforkjøringsulykker på rette strekninger i 80- og 90-soner med død eller alvorlig skade – er kommet i stand gjennom et samarbeid mellom Vegdirektoratet, en rekke lokale veikontorer og Norges Lastebileier-Forbund.

Hendelsesforløpet for den typen ulykker som er analysert i undersøkelsen, er ofte meget uklart. I dybdeundersøkelsen tas det utgangspunkt i et lite antall ulykker som studeres meget grundig, gjennom intervju av førere eller andre berørte og politiets saksdokumenter.

Undersøkelsen har avdekket en rekke forhold som Statens vegvesen i samarbeid med andre trafikksikkerhetsaktører vil se nærmere på. Statens vegvesen vil nå innkalle de impliserte veikontorene og Norges Lastebileier-Forbund til et møte for å diskutere tiltak for å redusere slike alvorlige ulykker. På dette møtet vil også helsemyndighetene, som er sentrale spesielt med hensyn til selvmord som ulykkesårsak, inviteres til å delta.

Jeg ønsker derfor ikke nå å peke på de konkrete tiltak som er aktuelle i den forbindelse, men deler representanten Bredvolds bekymring for denne typen ulykker og vil påse at rapporten blir fulgt opp.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som egentlig ikke var noe svar på mitt spørsmål. Jeg takker samtidig statsråden for at han vil påse at rapporten blir fulgt opp.

Temaet som spørsmålet tar opp, er og har vært et stort problem i mange år for dem som driver i transportbransjen, ved at de påfører skader som de er uforskyldt i. Dette har også en psykologisk effekt som kan bli et stort problem, samt at det påfører bransjen et ry som den ikke fortjener. Derfor er undertegnede glad for at undersøkelsen ved SINTEF bekrefter noe mange har ment, men ikke har kunnet bevise. Dette er noe statsråden bør og må ta alvorlig. Man må prøve å iverksette tiltak som kan redusere antall ulykker. Derfor er det viktig at tiltak blir iverksatt snarest.

Vil statsråden bekrefte at dette vil få en høy prioritet, eller vil det bare være en sak blant mange andre?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden kunne selvfølgelig ha gått inn på detaljer i rapporten. Han kunne ha listet opp en rekke tiltak som kan være aktuelle, men det ville være galt tidspunkt å gjøre det på, siden det skal finne sted et møte med helsemyndighetene og berørte parter, som referert til tidligere. Som et resultat av det møtet er det naturlig å gå videre.

Statsråden kan bekrefte at han tar dette meget alvorlig, og at det er høyt prioritert så vel i Statens vegvesen som i Samferdselsdepartementet.

Per Roar Bredvold (Frp): I sitt første svar sa samferdselsministeren at det var et lite antall ulykker. I rapporten er det nevnt 26 ulykker, og i 11 er det bevist at det var selvmordskandidater, altså nesten 50 pst. Da er vel antallet forholdsvis stort, når en samtidig vet at rapporten omfatter kun sju vegkontorer.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Begrepet «lite» er relativt. Det som var viktig for meg å understreke, var at det er et begrenset antall ulykker som er gjennomgått så i detalj som rapporten har omtalt, og vi har derfor behov for å se dette i en bredere og større sammenheng. Jeg prøver ikke på noen måte å bortforklare eller bagatellisere alvoret i rapporten.

S p ø r s m å l 1 3

Petter Løvik (H): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Som svar på skriftleg spørsmål nr. 265 (1998-99) seier samferdselsministeren: «Det vil ikke bli foreslått en utbygging av Eiksundsambandet for Stortinget før resultatet av fylkets prioriteringer er avklart.» Fylkestinget i Møre og Romsdal har diskutert og prioritert Eiksundsambandet fleire gonger, seinast i april 1999.

Kva slags nye prioriteringar ventar statsråden på?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Som påpekt i skriftlig svar av 5. mai 1999 til representanten Petter Løvik, vil det ikke bli foreslått en utbygging av Eiksundsambandet for Stortinget før fylkeskommunen har tatt endelig stilling til hvilke prosjekter som skal prioriteres i transportplanen for 2002-2011.

Eiksundsambandet er kostnadsberegnet til 730 mill. kr, hvorav 600 mill. kr skal finansieres med statlige midler. En utbygging av sambandet i neste planperiode vil ta en stor del av riksvegmidlene i fylket og dermed medføre at andre riksvegprosjekter som også er prioritert av fylkeskommunen, må utsettes.

I sin behandling av Utfordringsdokumentet for Nasjonal transportplan den 1. mars i år understreket fylkesutvalget behovet for en raskest mulig oppstart av Eiksundsambandet etter år 2000. Fylkesutvalget understreket samtidig at planleggingsrammen til riksveginvesteringer er for lav og krevde at rammen må økes betydelig.

Departementet vil ta opp med Møre og Romsdal fylkeskommune på en dertil egnet måte nødvendige avklaringer på fylkeskommunale prioriteringer og vurdering av de vedtak som er gjort.

Petter Løvik (H): Eg takkar for svaret.

Eiksundsambandet er ei svært viktig sak for å skape ein allsidig arbeidsmarknad på Søre Sunnmøre. Svaret eg fekk på skriftleg spørsmål i førre veke, at statsråden ventta på fylket sine prioriteringar, har, som ein kunne vente,

(Løvik)

skapt svært stor forundring i Møre og Romsdal, for å seie det mildt. Stortinget har godkjent førehandsinnkrevjing av bompengar for dette prosjektet, og prosjektet er prioritert på topp av nye prosjekt i Møre og Romsdal gong etter gong. Då er det grunn til å spørje statsråden: Har ikkje statsråden pr. i dag nok grunnlag til å gi eit råd, eit ja eller eit nei, til dette prosjektet, slik at ein veit kva ein har å halde seg til? Så kan ein få dette inn etter kvart som vi eventuelt får større rammer i åra framover.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Etter tolv år på Stortinget og fire år i kontroll- og konstitusjonskomiteen på Stortinget er jeg opptatt av at de tall som presenteres for denne forsamling, både er troverdige, er korrekte og kan følges opp. Det vil også være min linje i arbeidet framover med Nasjonal transportplan.

Jeg er helt enig i viktigheten av Eiksundsambandet. Saken Eiksundsambandet ligger i dag i Vegdirektoratet og vil selvfølgelig med tiden også komme til departementet. Dette som jeg nå har redegjort for, både i skriftlig svar og i muntlig svar i dag, er ikke noe spesielt eller eget for Møre og Romsdal og Eiksundsambandet, men vil gjelde flere fylker og uklarheter med hensyn til prioriteringer av enkeltområder innenfor planrammen. Departementet og jeg har forståelse for de vanskelige prioriteringer som fylkeskommunen må gjennom. Sentralt står vi overfor store oppgaver og stramme rammer. Det er derfor vi må ha prioritering på alle nivå.

Petter Løvik (H): Det ligg føre ein hovudplan. Det ligg føre reguleringsplanar. Det ligg føre prioriteringar, lokalt og regionalt. Trur ikkje statsråden at innbyggjarane, næringsliv og politiske styresmakter i Møre og Romsdal meiner alvor med desse prioriteringane? Er det slik, som statsråden seier, at dei tala som er framlagde for Eiksundsambandet, ikkje er truverdige? Skal formalprosedyre utsette dette viktige prosjektet, eit ja eller nei til det, i eit år til, eller er det slik at statsråden i grunnen ikkje ønskjer at dette sambandet skal realiserast?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden ønsker at sambandet skal realiseres. Statsråden tror at Møre og Romsdal mener alvor. Møre og Romsdal fylkeskommune er troverdig. Men alle saker har et visst løp de skal igjennom, og jeg prøvde i hele går kveld å forklare for dem som var til stede og fulgte debatten, at nå holder jeg på å pakke opp flere av disse pakkene som er underveis til departementet, for å se hvilke bindinger de inneholder. Når Eiksundsambandet naturlig kommer fra Vegdirektoratet til departementet, vil det bli undergitt behandling på ordinær måte. Ingenting vil bli forsinket, men jeg vil at de tall jeg legger fram for Stortinget, og de presentasjoner vi gjør av prosjekter i framtida, skal ha stor troverdighet. Det er mitt utgangspunkt, og det gjør at jeg har behov for å gå inn og se konkret på en del prosjekters innhold. Men igjen: Jeg er positiv til Eiksundsambandet.

S p ø r s m å l 1 4

Gunnar Halvorsen (A): Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren:

«Mobiltelefonoperatørene selger mobiltelefoner med såkalte kontantkort. Ett av selskapene selger telefoner uten at de blir registrert på noen juridisk person. Telefonene selges til «hvem som helst».

Er dette betryggende ut fra personvern og samfunnsinteresser?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Salg av kontantkort uten registrering reiser en rekke spørsmål i forhold til personvern og andre samfunnsinteresser. Hvordan et slikt salg stiller seg i forhold til gjeldende telekommunikasjonsregelverk, er for tiden til vurdering i Post- og teletilsynet. Tilsynets oppfatning forventes oversendt Samferdselsdepartementet i løpet av kort tid.

Samferdselsdepartementet vil på dette grunnlag vurdere saken. Hensynet til personvern og andre samfunnsinteresser ved salg av kontantkort vil da bli nøye vurdert.

Gunnar Halvorsen (A): Jeg takker for svaret.

Jeg tror man først kan slå fast at kontantkort i grunnen er en grei ordning, for man får liksom styring over økonomien, man vet hvor mye penger man har på kortet. Så det er ikke det systemet jeg vil til livs, men dette at man snart kan gå inn i en hvilken som helst butikk og kjøpe en telefon uten at man behøver å registrere seg som en juridisk person. Da brukes denne telefonen faktisk til å terrorisere enkeltmennesker. Man kan spore opp hvem som har ringt, man kan få tak i nummeret, man kan få en nummerviser eller hva man vil, på telefonen, men man greier altså ikke å få tak i hvem som er personen bak slike handlinger, og politiet mister svært mye av de elektroniske sporene som i dag er blitt viktige for politiet for å spore opp de tungt kriminelle. Dette kan ikke være en riktig utvikling. Jeg vil derfor spørre samferdselsministeren om han er enig i at vi må få en nøye gjennomgang av dette.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: De punktene som representanten Halvorsen nå gjennomgikk, er de viktige og essensielle punktene i den vurderingen som nå gjøres. Post- og teletilsynet har som oppgave å gjennomgå regelverket og gi tilråding til Samferdselsdepartementet i neste omgang.

Jeg vil, som jeg sa i mitt første svar, følge dette opp, og saken vil bli nøye vurdert når innspillet fra Post- og teletilsynet er kommet til departementet. Og la meg føye til for egen regning: Jeg ser helt klart de problemstillingene som Halvorsen har reist, og er opptatt av at vi kan finne en løsning som tjener samfunnet, og som tjener enkeltpersoner.

S p ø r s m å l 1 5

Terje Knudsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Om ett år skal Stortinget vedta Nasjonal transportplan og legge rammene for transport 12 år frem i tid. Bla-

det Samferdsel nr. 3 1999 har en artikkel som beskriver jernbaneprosjekt som vil gi reisetid mellom Østlandet og Vestlandet som er kortere enn via fly fra bysentrum til bysentrum.

Vil statsråden ta initiativ til at tallmaterialet blir gjennomgått for prosjektet høyhastighetstog over Haukeli, slik at Stortinget kan se om dette kan være aktuelt å satse på?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg vil innledningsvis vise til tidligere samferdselsminister Dørums skriftlige svar av 16. februar 1998 på spørsmål nr. 74/1998 fra representanten Hallgeir H. Langeland.

Av dette svaret framgår at prosjektet Haukelidbanen verken er prioritert i Norsk jernbaneplan 1998-2007 eller er innpasset i de kriteriene som jernbaneplanen bygger på om hvor det først og fremst skal satses på jernbane i årene framover.

Den overordnede strategien som er lagt for den videre utviklingen av jernbane i Norge gjennom Norsk jernbaneplan 1998-2007, vil kreve betydelige statlige bevilgninger, også utover den tiårsperioden som gjeldende plan omhandler. Som også de tidligere samferdselsministrene Opseth og Dørum har uttalt, er det derfor uaktuell politikk for staten nå å engasjere seg i omfattende utredningsarbeid og planlegging av helt nye banestrekninger.

Prosjektet Haukelidbanen vil eksempelvis være et betydelig større økonomisk løft enn den nye hovedflyplassen på Gardermoen, inklusiv Gardermobanen, eller om lag fem ganger så stort som det planlagte nye dobbeltsporet Skøyen-Asker, og ville, dersom det skulle finansieres over statsbudsjettet, binde opp alle midler til jernbaneinvesteringer over en 20-25 årsperiode dersom en legger dagens statlige investeringsrammer til grunn.

Dersom det skulle fremkomme vesentlig nye momenter i denne saken utover det som tidligere er mottatt i departementet, vil jeg imidlertid ikke motsette meg at spørsmålet om å utrede Haukelidbanen nærmere, vurderes på nytt. Jeg er imidlertid ikke kjent med at det foreligger slike nye opplysninger nå.

Terje Knudsen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Men statsråden viser til eksisterende politikk – Norsk jernbaneplan, som ble vedtatt i juni 1997, og skal være i politikken fram til og med 2007. Nasjonal transportplan ser enda lenger fram, til 2012.

NSB sier at togene skal bli best på mellomdistansene, Oslo-Voss, Oslo-Dombås, Oslo-Sira. Haukelidbanen vil bli best mellom byene Bergen-Oslo og Haugesund-Oslo.

Mellom de tre store vestlandsbyene og hovedstaden reiste det i fjor 2,6 millioner flypassasjerer; togene fraktet bare en tjuedel.

Høyhastighetsbanen over Haukeli vil gi fremtidsrettet, miljøvennlig transport, som også kan ha regionalpolitisk gevinst. Reisetiden Odda-Bergen vil f.eks. bare bli halvtimen. I dag tar denne reisen over tre timer.

Folk bosatt i det ensidige industrisamfunnet Odda vil med høyhastighetstog kunne dagpendle til jobb i Bergen.

Reiseveien fra Kongsberg til Flesland vil bli raskere enn Kongsberg-Gardermoen i dag.

På bakgrunn av dette må det være grunn til å få tallmaterialet analysert godt nok. Skal ikke norsk transport gjøre fremskritt?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jo, i høyeste grad skal norsk transport gjøre fremskritt. Og la meg, for ikke å bli misforstått, si om innslaget som gikk i gårsdagens dagsrevy – som jeg ikke fikk sett fordi jeg var her i Stortinget, og som sannsynligvis er et redigert klipp fra et større intervju som ble gitt til Brennpunkt-redaksjonen rundt påsketider om jernbanetransport i Norden og Europa – at i dette er det en bred innfallsvinkel til en rekke felt som jernbanepolitikken i Norge berører.

Denne statsråd synes det er positivt at noen finner ut at privat planlegging skal gjøres. Det er ikke forbudt med privat planlegging i dette land. Kanskje jeg også kan tillate meg å spørre: Dette prosjektet – kanskje det kunne være det første privatfinansierte og kommersielle jernbaneprosjekt i Norge? Det er med andre ord ikke slik at alt som skal skje i transportsammenheng i fremtiden, trenger å gå over offentlige budsjetter. Det er å tenke nytt.

Jeg vil kvittere ut denne saken i Nasjonal transportplan neste år.

Terje Knudsen (Frp): Jeg takker statsråden for dette svaret også. Det var jo hyggelige toner det at man kan tenke seg en privat finansiering, for jeg tror faktisk at investorene står i kø nede på kontinentet. Både tyske og franske interesser skal visst være i siget – om de får lov.

Jeg tillater meg å være litt uhøytidelig og si at norsk jernbaneadministrasjon ikke har sett hvor fremskrittet går. Om Stortinget hadde fulgt den jernbanefaglige innstillingen i forrige hundreår, ville ikke Bergensbanen blitt en realitet. Og den gangen fremskrittvennlige bergensere ville legge om til elektrisk drift, gikk NSB-ledelsen imot slike «luftslott», som de kalte det. NSB sa det var kull og olje som hadde fremtiden for seg.

Det er Stortinget som skal legge premissene for fremtidens transport. Jeg er sikker på at statsråden mener at vi ikke skal være sandpåstrøere for etatenes byråkratiske tanker om hva som er fremtidsrettet politikk. Og så håper vi på at det er mulig å slippe til private i neste omgang.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden og Regjeringen er opptatt av å se norsk samferdselspolitikk i en helhet. Det har Stortinget bedt oss om, og det har Stortinget tidligere forutsatt. Vi vil fremlegge en helhetlig plan i begynnelsen av år 2000, Nasjonal transportplan, der flere av de prosjektene vi var inne på, både i går og i dag, vil være omtalt.

Denne statsråd har ingen problemer med å se at på enkelte områder kan det være behov for privat planlegging og privat gjennomføring. Men det skal i siste omgang også være med i et helhetlig syn på planlegging av transportoppbygg i Norge, så jeg forutsetter at det er behov og bruk for både privat aktivitet, privat initiativ og offentlig initiativ.

S p ø r s m å l 1 6

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Statens vegvesen skal rasjonalisere. Produksjonssteder i distriktene foreslås nedlagt, og anlegg i byene styrkes. Viktige servicefunksjoner som biltilsyn/trafikkavdeling, med utsteding av førerkort, registrering av biler og motorsykler, forsvinner. Dette vil påføre bil- og motorsykkelforhandlere i distriktene klare ulemper, som igjen virker negativt på mindre lokalsamfunn.

Hva kan statsråden gjøre for at slike funksjoner får bli i for eksempel Lyngdalsregionen, der bil-/motorsykelbransjen er svært viktig?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Vegvesenet ble omorganisert i 1995 med utgangspunkt i Stortingets behandling av St.meld. nr. 41 for 1993-94, Nytt overordnet styringssystem for Statens vegvesen. Biltilsynsstasjonene ble da omgjort til trafikkstasjoner, som medførte at også drift og vedlikehold av vegene ble lagt til disse stasjonene. Det finnes i dag om lag hundre trafikkstasjoner og ekspedisjonssteder.

Statens vegvesen er opptatt av til enhver tid å utføre sine tjenester på en mest mulig kostnadseffektiv måte, samtidig som det legges vekt på god service og tilgjengelighet for kundene. Etatens effektiviseringsarbeid skal være kontinuerlig, og omorganiseringen videreføres særlig innenfor produksjonsvirksomheten.

Statens vegvesen utreder for tiden hvordan de publikumsrettede tjenestene på trafikant- og kjøretøyområdet best kan tilbys i fremtiden. Som et ledd i arbeidet med effektivisering av etatens virksomhet vil det bli utarbeidet standardkrav på utnyttelse av trafikkstasjonsbygg samt minimumskrav til publikums tilgjengelighet til de tjenester som utføres på trafikkstasjonene.

Det vil bli vurdert om flere tjenester kan utføres via telefon eller datanett, slik at publikum i mindre grad vil ha behov for å møte på trafikkstasjonene for å få utført sine tjenester. På denne måten vil tilgjengeligheten til tjenestene forbedres i forhold til dagens situasjon. For tjenester som f.eks. førerprøver og kjøretøykontroll, som fordrer fremmøte, vil det bli lagt vekt på nærhet til kundene. Ved fremtidig vurdering av lokalisering av trafikkstasjoner vil det også bli lagt vekt på god utnyttelse av trafikkstasjonenes lokaler, utstyr og bemanning.

Utredningen vil foreligge i løpet av høsten. Det legges opp til å trekke opp politikken for den videre effektivisering av Statens vegvesen i Nasjonal transportplan, som legges fram våren 2000.

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg takker for svaret.

Ja, her vil det bli snakk om nedskjæringer for å spare inn. Dette er ikke snakk om bare tap av et kontor og en funksjon. Det er like mye de ringvirkningene det får for andre næringer. Slik er små kommuner mye mer utsatt enn større steder.

Kan statsråden legge sterkere føringer overfor Statens vegvesen i et fylke om at innsparing og nedlegging av

produksjonssteder ikke er det samme som nedlegging i distriktene og styrking av anlegg i byene, men at det kan være omvendt tenkning?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: *Stortinget* kan legge sterkere føringer, både gjennom de budsjettammer man vedtar, og de prioriteringer som gjøres.

Det er ikke til å legge skjul på at med de tilstramminger som har vært de senere år, og med de reduserte rammene som har vært til rådighet, har effektiviseringskravet økt kraftig. Da kan vi ikke, når det gjennomføres, legge skylden på de deler som blir pålagt å skaffe effektivisering. Derimot kan vi, både fra denne salen og fra departementets side, legge noen føringer i forhold til styrking av anlegg i distriktene kontra byene. Det er ikke slik at alle løsninger finnes i byene og ingen løsninger finnes i distriktene.

Dette vil det være naturlig for *Stortinget* å drøfte i forbindelse med Nasjonal transportplan, der politikken vil bli trukket opp, når den fremlegges våren 2000.

S p ø r s m å l 1 7

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«I lokalene til Løiten Brænderi er det, ved hjelp av arbeidslyst, kreativitet og formsans, etablert en bedrift med 25 arbeidsplasser som produserer håndlagde lys i en fantastisk variasjon av form og farver. Produksjon og salg, basert på tusenvis av besøkende fra inn- og utland, holder til i tradisjonsrike lokaler. En spesialpakket original Løiten aquavit ville passe som hånd i hanske i et utvidet sortiment.

Kan statsråden se for seg en «Aquavit-shop» i disse omgivelsene?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Svaret er ja. Med representanten Bjørn Hernæs si levande skildring ser eg ein «Aquavit-shop» i slike omgjevnader heilt klart for mitt indre auga. Men la meg leggja til:

Framlegget frå representanten Hernæs om å gje lov til ein «Aquavit-shop» i lokala til Løiten Brænderi, ville krevja ei endring av vedtektene i alkohollova om at Vinmonopolet A/S har einereitt til detaljsal av sterkøl, vin og brennevin.

Ei endring på dette punktet vil etter mi meining gjera sitt til å undergrava den viktige funksjonen detaljmonopolet har i norsk alkoholpolitikk. Ei slik endring ville òg kunna verka diskriminerande på importerte produkt, og dermed vera med og undergrava dei einereittane Vinmonopolet har i høve til EØS-avtalen.

Det er grunn til å peika på at *Stortinget* har handsama fleire saker om Vinmonopolet A/S sine einereittar dei siste åra. I desse sakene har den særlege funksjonen til Vinmonopolet blitt understreka, og det har fleirtalet i *Stortinget* slutta seg til. Då delinga av Vinmonopolet vart handsama i 1995, og endringane i alkohollova i 1997, vart det framheva som ein føresetnad frå *Stortinget* si side at Regjeringa skal arbeida aktivt og målretta for at monopolet kan haldast oppe.

Så seint som 2. april 1998, då Dokument nr. 8:55 for 1997-98 vart handsama, og då det var forslag om å endra alkohollova slik at det skulle bli råd å gje løyve til detalj-sal av vin til Bio Nordkapp, av slo Stortinget å endra alkohollova ved å visa til den særlege rolla Vinmonopolet har.

Den nemnde saka galdt høve for Bio Nordkapp til å selja eigenprodusert vin direkte til forbrukarane. Eg kan i endå mindre grad sjå for meg at alkohollova skulle endrast slik at det vart opna for sal av brennevin saman med handlaga lys.

Det er elles gledeleg å høyra om eit initiativ som har gjeve 25 arbeidsplassar – og tusenvis av gjester.

Bjørn Hernæs (H): Dette var et usedvanlig oppløftende svar. Innledningen var selvfølgelig bedre enn avslutningen, men også der finner jeg mye godt, for hvis jeg forstår statsråden rett, er det hensynet til detaljmonopolet som gjør at hun ikke kan følge sitt indre øye. Dermed har vi åpnet for den glimrende muligheten at Vinmonopolet kan åpne et utsalg i de samme lokalene. Hvis det ikke skulle være tilfellet, må vi i hvert fall få en annen begrunnelse for det, enn den som er gitt i svaret, og det går jeg ut fra at vi ikke får.

Jeg har bare lyst til å anskueliggjøre litt hva vi snakker om her. Her har vi en liten gavepakning (representanten viste fram gavepakningen) med dette utmerkede produktet, laget sammen med en lokal håndverker som lager tradisjonsrike drikkebegre i tinn. Andre tenkbare løsninger er glass lagd av tre. En tredje variant er lokale glassverk, og glassblåsere som kan delta i den samme prosessen. Dette åpner for store muligheter, og jeg gleder meg til å høre statsrådens bekræftende svar på at hvis Vinmonopolet tar seg av salget, kan dette la seg gjøre.

Presidenten: Presidenten set pris på kreativitet, men er noko i tvil om reklame for eit visst produkt er tillate frå Stortingets talarstol.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg har svart ut frå det spørsmålet som vart stilt. Eg medgir gjerne at det er atskillig kreativitet over det ganske land som kunne føra til ytterlegare søknader i forhold til dette spørsmålet som Bjørn Hernæs tek opp. Eg trur det er grunn for å seia at eitt unntak frå det statlege monopolet er alt ESA ville trenga i forhold til den likebehandling som der blir kravd.

Når det gjeld spørsmålet om omsetning gjennom Vinmonopolet, har Vinmonopolet sitt styre, som handterer dei oppgåvene Vinmonopolet skal ha innanfor dei rammene som storting og regjering set, ein plan for dei komande åra, som dei held seg til.

Bjørn Hernæs (H): Dette blir bare mer og mer oppmuntrende og oppløftende. Jeg mener jo nå meget bestemt å høre statsråden si at det fra departementets side ikke er noen innvendinger hvis styret i Vinmonopolet finner at de vil bruke sin rett og anledning til å åpne en «Aquavit-shop» i Løiten Brænderis lokaler på Løten. Jeg føler meg rimelig overbevist om at eierne meget sterkt vil vurdere å sende en slik søknad. Jeg vil bare for ordens

skyld få bekreftet nok en gang fra statsråden at departementet ikke vil ha noen innvendinger mot at Vinmonopolets styre behandler den saken uten noen form for innblanding eller påvirkning fra departementets side.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Vinmonopolet har, som eg sa i mitt førre svar, rammene for si verksemd opptrekt frå storting og regjering. Det betyr at for den femårsperioden som ein no er inne i, er det gitt høve for ei opning av inntil 50 nye vinmonopol; det har vore snakk om eit gjennomsnitt på 10 pr. år. Om dei så langt har handla søknader som dette, kjenner eg ikkje til. Det seier seg sjølv at det er eit spørsmål som frå departementet si side så langt er handla med avslag, òg når forslaget har kome frå Stortinget. Det betyr at om ein slik søknad skulle koma, vil departementet gi sitt svar då, og ikkje no. Og eg held meg til dei ordningane som er i dag, i høve Vinmonopolet og utsalsvarer.

S p ø r s m å l 1 8

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har følgende spørsmål til statsråd Høybråten:

«I den ordinære spørretimen 5. mai 1999 hadde undertegnede et spørsmål til helseministeren om sykehelsituasjonen i seks fylker. Dagen etter kunne man lese i Sarpsborg Arbeiderblad, Moss Dagblad og Demokraten: «Statsråden var klar, men Stang dukket ikke opp.» Videre kan man lese at opplysningene ble gitt av en rådgiver for statsråden som hevdet at undertegnede var borte og spørsmålet utsatt.

Kan statsråden forklare hvordan slike feilaktige uttalelser kan bli gitt fra en rådgiver ved statsrådets forvarelse?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først presisere at den uttalelsen representanten Stang siterer i sitt spørsmål, ikke stammer fra departementet. Denne overskriften må stå for avisens egen regning. Det som ble sagt da vedkommende journalist henvendte seg til departementet i forkant av siste spørretime, var at spørsmålet var utsatt fordi representanten var bortreist. Dette viste seg i ettertid å være feil, og spørsmålet ble besvart på ordinær måte.

Som det vil være kjent, hender det at spørsmål i spørretimen blir utsatt, enten fordi statsråden må være fraværende eller, noen ganger, fordi representanten er det. Når det i det foreliggende tilfelle ble gitt den feilaktige opplysning at spørsmålet var utsatt, skyldtes det at representanten Stangs spørsmål ble forvekslet med et annet. Det var en lapsus fra departementets side som jeg er lei for. Jeg har derfor sendt en beriktigelse til de aktuelle aviser med beskjed om at feilen er departementets og ikke må lastes representanten Stang.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg må si med en gang at jeg var ikke særlig lysten på å luften denne saken i Stortinget. Jeg hadde aldri trodd at jeg måtte ta opp et slikt spørsmål i stortingssalen, et spørsmål som faktisk beror på misforståelser og manglende rutiner. Jeg hadde trodd at statsråden og undertegnede var ferdige med påstandene om at

undertegnede var bortreist forrige spørretime, og at dette ble avklart forrige uke oss imellom.

Så enkelt ble det tydeligvis ikke. Som kjent blir én fjær fort til fem høns, og en av avisene i arbeiderpressen i Østfold, Sarpsborg Arbeiderblad, brakte påstanden til sine lesere om at undertegnede «møtte ikke til timen». Det stod å lese på avisens første side torsdag i forrige uke. Artikkelen, eller skal man si sensasjonsnyheten, hadde sitt utspring i en uttalelse fra en ansatt ved statsrådens forværelse.

Det er å håpe at statsrådens kontor ved henvendelser fra media eller andre vil opplyse at slike spørsmål hører til Stortingets administrasjon eller partigrupperingene, som bør ha oversikt over hvor representantene befinner seg.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg kan forsikre representanten Stang om at den feil som her ble begått, som helt og fullt er departementets feil, har ført til en gjennomgang av rutine, slik at dette ikke skal gjenta seg.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg vil også takke statsråden for at han har tatt initiativ til å få rettet på forholdene. Det samme gjelder brevet som er sendt Sarpsborg Arbeiderblad, Demokraten og Moss Dagblad, hvor statsråden beklager misforståelsen og sier at det beror på en beklagelig forveksling fra statsrådens kontor, og at det ikke må lastes representanten Stang.

Men Sarpsborg Arbeiderblads journalist, som er hovedarkitekten bak hele oppslaget, har ikke sjekket de faktiske forhold, om undertegnede var til stede eller ikke, men bare basert seg på opplysninger fra statsrådens forværelse. Det ble ikke sjekket, verken med Stortinget eller undertegnede – som den løgnaktige artikkelen handler om – og det må vel sies å være et brudd på etiske retningslinjer som gjelder for pressen.

Mitt hovedbudskap er at det bør være en viss rettssikkerhet også for stortingsrepresentanter med hensyn til å få et slikt negativt stempel – som har sitt utspring i usannheter.

S p ø r s m å l 19

Anders Anundsen (Frp): Ved en inkurie er det sneket seg inn en liten feil i mitt spørsmål. Departementet har gjort oppmerksom på det via Stortingets kontor, og jeg leser derfor spørsmålet slik det skal være:

«Sosial- og helsedepartementet gav 9. juli 1998 en anbefaling til blant annet Vestfold fylkeskommune om beregningsmetode i forhold til ISF. Vestfold fylkeskommune har fulgt anbefalingene som er kommet fra departementet. Fylkeskommunen har ikke gjort beregningsfeil i forhold til anbefalingene, og det er ikke gitt melding fra departementet om forestående endringer av beregningsgrunnlaget.

Hvilken hjemmel har departementet for den nye praksis med å trekke dagopphold ut av beregningen for DRG-indeks 1998?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Hovedmålsettingen med innsatsstyrt finansiering – ISF – er å øke aktiviteten i sykehusene, for derigjennom å redusere ventetiden for behandling. I 1998 var målsettingen å øke aktiviteten med 6,5 pst. fra 1995 til 1998. Planer fra fylkeskommunene viste en samlet planlagt vekst i denne perioden på 5,2 pst. Aktiviteten i sykehusene viser nå en vekst på 8,3 pst. i 1998, sammenlignet med 1995. Dette er en tilsiktet vekst, og det ser ut til at den nye finansieringsordningen har virket etter intensjonene. Fylkeskommunene får etterbetalt for meraktivitet i 1998 i forhold til plantall.

Både før og etter innføringen av ISF er det lagt stor vekt på å gi bred informasjon om gjeldende retningslinjer for koding, refusjoner og forhold som vil kunne bli håndtert særskilt i utbetalingsgrunnlaget. Aktivitetstallene som sykehusene avleverer, er utbetalingsgrunnlag i finansieringsordningen. Ved en gjennomgang av aktivitetstallene er det lagt vekt på at utbetalingene skal bli mest mulig korrekt etter gjeldende retningslinjer og etter intensjonene med ordningen. Etter denne gjennomgangen har Sosial- og helsedepartementet funnet å måtte redusere refusjonsgrunnlaget for enkelte fylkeskommuner. Det presiseres at fylkeskommunene får utbetalt for all registrert aktivitet som faller inn under finansieringsordningen, men ikke nødvendigvis for endret registreringspraksis.

ISF er delvis finansiert ved trekk i rammetilskuddet til fylkeskommunene. Grunnlaget for trekket er basert på registrert aktivitet i 1995. Ved innføring av ISF var det en betydelig underregistrering av hva sykehusene faktisk utførte av pasientbehandling. Underregistreringen innebærer at fylkenes rammetilskudd ble tilsvarende mindre redusert. Etter at ISF ble innført, er kvaliteten på registreringen blitt bedre og mer i samsvar med retningslinjene. I 1998 tilsvarte refusjonsraten 45 pst. av den gjennomsnittlige behandlingssatsen. Endret registrering vil kunne innvirke på utbetalingsgrunnlaget og kan gi en økonomisk uttelling som er mange ganger høyere enn faktiske kostnader ved pasientbehandlingen. Dette gjelder særlig registrering av dagpasienter og observasjonspasienter.

Fylkeskommunene er orientert i informasjonsskriv i januar 1998 i vedlagte «Prisliste DRG 1998 med kodeveiledning» om at bl.a. registrering av dagpasienter vil kunne bli håndtert særskilt i beregning av DRG-indeks og derved ved fastsettelse av utbetalingsgrunnlaget. Det er videre uttalt i eget brev i mars 1998 at intensjonen med ISF er å behandle flere pasienter, og det skal gis utbetaling for det. Det skal ikke utbetales kun for kodeendringer.

Etterbetalingen for 1998 er for enkelte fylkeskommuner blitt mindre enn de hadde regnet med. Departementet har dialog med de aktuelle fylkeskommunene om gjennomføringen av den justerte avregningen for 1998. Det ble avholdt et felles møte med de berørte fylkeskommunene 7. mai. Det vil nå bli en gjennomgang med den enkelte fylkeskommune, deriblant Vestfold fylkeskommune, som det er avtalt et møte med 1. juni.

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Anders Anundsen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Som statsråden sikkert er klar over, gjelder dette først og fremst Kysthospitalet i Vestfold. Og det angjeldende sykehus har hatt veldig nær kontakt med departementet gjennom hele 1998 for at de skal ha riktig koding. Det har vært skrevet en rekke brev, og det har vært telefonkontakt mellom sykehuset og departementet.

Er det etter statsrådens mening rimelig at sykehus som har fulgt opp retningslinjene, i tillegg til å ha hatt omfattende kontakt med departementet og lagt departements egne kodifiseringsretningslinjer til grunn, likevel skal fratras midler som departementet tidligere har hevdet at sykehuset har krav på?

Statsråd Dagfinn Høybråten: All den tid det fortsatt er en dialog mellom departementet og de fylkeskommunene det gjelder, bl.a. Vestfold fylkeskommune, synes jeg ikke det er riktig av meg her og nå å prosedere dette spørsmålet knyttet til enkeltsykehus. Det jeg vil si, er at det er en dialog, en diskusjon, mellom fylkeskommunene generelt og departementet om den problemstillingen som også gjelder Vestfold og Kysthospitalet, spørsmålet om endringer i registreringspraksis i forhold til reell aktivitetsøkning.

Det som er departementets utgangspunkt, er at reell aktivitetsøkning skal honoreres gjennom ISF, men ikke nødvendigvis en ren registreringsomlegging. Så får vi ta den diskusjonen i tur og orden med fylkeskommunene. Og fylkeskommunene får anledning til å legge fram all den dokumentasjonen de har for at noe som er lagt fram fra departementets side, eventuelt skulle være feil.

Anders Anundsen (Frp): Jeg takker statsråden for et godt svar.

Jeg tolker statsråden dit hen at han nå går bort fra det han sa i forrige spørretime om at årsaken til misforholdet først og fremst var at fylkeskommunene rapporterte feil. Jeg oppfatter statsråden slik nå at det er mulig at de opplysningene departementet selv har, er uriktige, og at dialogen kan føre til at sykehusene får beholde det hele eller deler av disse midlene som departementet så langt har ønsket å frata dem. Det ser jeg positivt på.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg for ordens skyld presisere at det er fullt samsvar mellom det jeg svarte nå, og det jeg sa i forrige spørretime, nemlig at fylkeskommunene skal få oppgjør for reell aktivitetsøkning, men ikke nødvendigvis for endringer og omlegging i registreringspraksis. De skal ikke få oppgjør for aktivitet som ikke ligger innenfor innsatsstyrt finansiering, som enkelte fylkeskommuner har inkludert. Jeg sier ikke nå at det gjelder Vestfold, men det gjelder en del andre fylkeskommuner.

Så er det slik at når man har en dialog og inviterer til å legge dokumentasjon på bordet, betyr jo det at man har

tenkt å ta den dokumentasjonen innover seg, studere den og finne ut om det står noe der som man ikke visste fra før.

Spørsmål 20

Fra representanten Ågot Valle til miljøvernministeren:

«Kulturminnet Bryggen i Bergen, som siden 1993 har stått på UNESCOs verdensarvliste, forfaller.

Er statsråden enig i at det er en nasjonal oppgave å se til at dette viktige kulturminne fremstår i en tilstand som er landet verdig?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmålene 21 og 22 er besvart tidligere.

Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

Sak nr. 2

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 168 (1998-99))

Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl: Jeg vil i dette innlegget gjøre kort rede for de foreslåtte endringene i Stortingets forretningsorden. Forslagene til endringene har vært til høring i gruppene og drøftet i flere møter med gruppelederne. Innstillingen fra Presidentskapet er enstemmig.

Under innstillingens A, arbeidsfordelingen mellom komiteene, foreslår Presidentskapet å formalisere følgende av saksfordelingen mellom departementene er endret. Dette er en oppfølging av beslutninger som Stortinget de siste par årene har gjort i forbindelse med behandlingen av innstillingen fra arbeidsordningskomiteen.

Videre foretar vi i avsnitt B en klagjøring av de bestemmelser i § 33 som handler om kongelige proposisjoner og meldinger som ikke blir ferdigbehandlet av Stortinget i den valgperiode der de blir satt fram. Reglene foreslås presisert slik at lovproposisjoner som ikke er ferdigbehandlet i den valgperiode der de ble overbrakt i odelstingsmøte, bortfaller. I tilfelle regjeringen ønsker å opprettholde en slik lovproposisjon, må regjeringen sette den fram på nytt i den nye valgperioden.

Stortingsproposisjoner som ikke er blitt ferdigbehandlet av Stortinget i den valgperioden der de ble overbrakt i stortingsmøte, kan av Presidentskapet foreslås tatt under behandling i den nye valgperioden. Tilsvarende gjelder stortingsmeldinger som ikke er blitt ferdigbehandlet av Stortinget i den valgperiode der de ble referert i stortingsmøte.

Av dette følger at proposisjoner som er fremmet i statsråd, men ikke overbrakt i Stortinget eller Odelstinget i løpet av samme valgperiode, kan overbringes i neste valgperiode uten begrensninger.

Avsnitt C, representantenes taushetsplikt: Etter § 60 i forretningsordenen har stortingsrepresentantene i dag taushetsplikt for saker som behandles for lukkede dører i

Stortinget eller avdelingene. Representantene har også taushetsplikt i forhold til de hemmelige forhandlingene i den utvidede utenrikskomite og EØS-utvalget. Brudd på taushetsplikten kan straffes etter straffeloven § 121 og ansvarlighetsloven.

Inntil 1977 rammet straffeloven § 121 bl.a. det å røpe opplysninger som var «betrodd» vedkommende. Det er nærliggende å anta at også stortingsrepresentanter som ble «betrodd» opplysninger av privat karakter under utøvelsen av stortingsvervet, kunne rammes av denne bestemmelsen.

I 1977 ble imidlertid § 121 endret, og etter lovendringen viser paragrafen bare til taushetsplikt som følger av lov eller instruks. Bestemmelsene som samtidig ble tatt inn i forvaltningsloven, om taushetsplikt til vern om private interesser, gjelder ikke for Stortinget. Dermed oppstod det et «hull» i reglene, ved at det nå verken fins lov eller instruks, bortsett fra § 60 i forretningsordenen, som pålegger representantene taushetsplikt av hensyn til private interesser. Etter Presidentskapets oppfatning er det behov for å fastslå, i skrevne regler, at representantene har taushetsplikt også på området for personopplysninger og næringsopplysninger tilsvarende reglene i forvaltningsloven. Derfor foreslår vi en tilføyelse om dette i forretningsordenen § 60 annet ledd nr. 2

Når det gjelder taushetsplikt som har til formål å verne om offentlige interesser, har den vanlige oppfatningen vært at når stortingsrepresentanter får befattning med dokumenter som er gradert etter Sikkerhetsinstruksen eller Beskyttelsesinstruksen, får de – i likhet med andre som i arbeid eller tjeneste for det offentlige får befattning med graderte dokumenter – taushetsplikt om innholdet i dokumentene. Den rettslige situasjon på dette området vil bli annerledes når lov av 20. mars 1998, om forebyggen- de sikkerhetstjeneste, trer i kraft. Ved denne loven, som ikke gjelder for Stortinget, vil lovregler om sikkerhetsgradering erstatte en del av reglene i Sikkerhetsinstruksen. Dermed er det etter Presidentskapets oppfatning behov for å fastslå i forretningsordenen at representantene har taushetsplikt også for sikkerhetsgradert og beskyttelsesgradert informasjon. Regler om dette er foreslått inn- tatt i § 60 annet ledd nr. 1.

De nye reglene om taushetsplikt gjelder opplysninger som representantene får kjennskap til under utøvelse av stortingsvervet, og omfatter både skriftlig og muntlig informasjon.

I dag fører Stortinget ingen systematisk kontroll med regjeringens oppfølging av stortingsvedtak, jf. avsnitt D, bortsett fra forslag som er oversendt regjeringen uten realitetsvotering og private forslag som er vedtatt oversendt regjeringen til utredning og uttalelse.

Presidentskapet har funnet at viktigere enn dette er det å kontrollere regjeringens oppfølging av *realitetsvedtak* som Stortinget har gjort. Dette gjelder spesielt vedtak som inneholder en anmodning til regjeringen, ofte uttrykt ved at «Stortinget ber Regjeringen om osv.», fordi slike vedtak nesten aldri er initiert av regjeringen selv. De siste årene har Stortinget vedtatt et stort antall slike anmodninger.

Presidentskapet foreslår at det blir tatt inn en bestemmelse i forretningsordenen som innebærer at regjeringen én gang i året fremmer en stortingsmelding om oppfølgingen av slike vedtak, og at kontroll- og konstitusjonskomiteen behandler denne meldingen.

Bestemmelsen i nåværende § 12, pkt. 8 bokstav e, som omhandler regjeringens brev til Stortinget med uttalelser om forslag oversendt uten realitetsvotering, foreslås opphevet. I stedet foreslår vi at den enkelte stortingsrepresentant selv kan innhente slike uttalelser fra departementene. For øvrig er det Presidentskapets oppfatning at det på et senere tidspunkt bør overveies om det er grunn til å opprettholde ordningen med oversendelse av forslag uten realitetsvotering.

Under avsnitt E foreslår vi en ny bestemmelse i forretningsordenen om at komiteene først kan avgi innstilling om en del av en sak, og senere avgi innstilling om resten av saken. Vilkårene for en slik oppdeling er at spesielle grunner tilsier det, og at Presidentskapet samtykker i det.

Når det gjelder forslag som fremsettes i forbindelse med behandlingen av komiteinnstillinger, jf. avsnitt F, følger det av forretningsordenens § 30 at forslag som blir forhåndsvarslet ved innlevering senest kl. 09.00 den dagen saken skal behandles i Stortinget eller Odelstinget, skal settes under votering i møtet dersom forslagsstilleren krever det. Når det gjelder forslag som fremsettes i forbindelse med andre saker – som interpellasjoner og redegjørelser – har man i praksis fulgt de samme bestemmelsene, selv om dette gjøres på et til dels noe usikkert formelt grunnlag. Ikke sjelden har det kommet til uttrykk misnøye med den praksis som har vært fulgt. Spesielt har det vært hevdet at andre partier enn forslagsstillerens ikke får tilstrekkelig tid til å gjennomtenke og behandle forslagene.

Som følge av dette foreslår Presidentskapet at det ikke lenger skal være adgang til å fremsette forslag i tilknytning til behandlingen av interpellasjoner. Vi viser til at det ofte er vanskelig for representantene å ta stilling til slike forslag i løpet av den korte tiden som er til disposisjon – fra forslaget blir omdelt og til votering skjer. Det begrensede antall talere som kan delta i en interpellasjonsdebatt, og den korte taletiden, gjør det også vanskelig å kommentere og utdype forslagene under debatten.

Når det gjelder redegjørelsesdebatter, som foregår i et senere møte enn redegjørelsen, mener Presidentskapet at adgangen til å fremsette forslag bør opprettholdes, men foreslår at slike forslag skal behandles på samme måte som «nye saker» etter forretningsordenens § 28 tredje ledd. Dette vil bl.a. si at et forslag ikke kan tas opp til avgjørelse straks hvis presidenten eller minst en femdel av de tilstedeværende motsetter seg det.

Presidentskapet foreslår videre at det fortsatt skal være slik at det ikke kan fremsettes forslag under en redegjørelsesdebatt som holdes umiddelbart etter en redegjørelse. Dette tas inn i § 34 a. Det samme gjelder når Stortinget behandler et anmodningsforslag som er oversendt fra Odelstinget. Bestemmelsen om dette tas inn i § 30 tredje ledd.

Den vedtatte prøveordningen med åpne komitehøringer, jf. avsnitt G, utløper 30. september i år. President-

skapet foreslår at prøveordningen blir forlenget til 30. september 2001. Ordningen vil bli evaluert før utløpet av denne valgperioden.

Dette var en kort gjennomgang av innholdet i de foreslåtte endringene i forretningsordenen. I tillegg foreslås det å rette opp ordlyden i enkelte bestemmelser. Jeg tror ikke det er nødvendig å gå nærmere inn på de forslagene.

Presidentskapet foreslår at endringene skal tre i kraft 1. oktober i år, og det vil finnes et nytrykk av forretningsordenen fra den dato.

Med dette anbefaler jeg Presidentskapets enstemmige innstilling.

Kristin Halvorsen (SV): I SVs gruppe har det vært diskusjon og litt uenighet om det forslaget som dreier seg om at det ikke lenger skal være mulig å fremsette forslag i forbindelse med interpellasjonsdebatter. Vi ser at det kan være et problem når noen i forbindelse med en interpellasjonsdebatt kan fremme både 10 og 15 og kanskje også 20 forslag av til dels prinsipiell karakter, og ingen andre stortingsgrupper ser hva som kommer som forslag i salen, før etter kl. 09.00 samme dag. Det betyr en helt annen mulighet enn den betryggende behandling i de enkelte stortingsgruppene, som vi stort sett har av alle andre saker.

Samtidig synes jeg det er et problem at man innskrenker den muligheten Stortinget har til å fremme saker og forslag på kort varsel. Vi har ved mange korsveier jobbet for at Stortinget skulle kunne være – hva skal jeg si – mer oppdatert, bl.a. ble det innført en spontanspørretime, som skulle gjøre at man drog de aktuelle politiske sakene mer direkte inn i Stortingets behandling. Vi tror også at en slik type innskrenking i forbindelse med behandling av interpellasjoner kan ha den ulempen at vi, når vi ønsker å fokusere en sak, isteden må legge inn private forslag, såkalte Dokument nr. 8-forslag, og at det kan føre til en uhenksom økning av den type forslag.

Vi er imidlertid innstilt på å støtte Presidentskapets enstemmige innstilling, men gjør oppmerksom på at SVs stortingsgruppe anser dette som en prøveordning, og at vi vil følge med på hva som kommer til å skje når det gjelder på hvilke andre måter forslag fremmes. Vi forbeholder oss retten til å komme tilbake med et eventuelt forslag om endring av forretningsordenens § 51 hvis dette får den virkning at Stortinget blir mer handlingslammet i forhold til å kunne fremme konkrete forslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se neste spalte)

S a k n r . 3

Innstilling fra Stortingets presidentskap om kjøp av eiendommen Tollbugaten 31 (Innst. S. nr. 169 (1998-99))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3257)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 2

Kristin Halvorsen (SV) (fra salen): President, kan jeg få gi en kort stemmeforklaring?

Presidenten: Det kan etterkommes.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg viser bare til det innlegget jeg holdt, hvor jeg uttrykte betydelig skepsis til å endre § 50 i forretningsordenen, om forslag i tilknytning til interpellasjoner. Men jeg anbefaler SVs gruppe å stemme for forslagene til endringer i forretningsordenen, samtidig som vi gir beskjed om at vi anser det som en prøveordning og ikke utelukker at vi kan komme tilbake med forslag om å endre den.

Presidentskapet hadde innstillet:

I.

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

I § 12 annet ledd gjøres følgende endringer:

Under nr. 2. Familie-, kultur og administrasjonskomiteen skal «finansadministrasjon» strykes. «Pristilsyn, pris- og konkurranselovgivning» skal endres til «konkurranse- og prispolitikk».

Under nr. 3. Finanskomiteen skal etter «kredittvesen» tilføyes «finansadministrasjon, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner». «Pris- og inntektspolitikk» skal endres til «inntektspolitikk».

Under nr. 5. Justiskomiteen skal «sivile tjenestepliktige» endres til «sivile vernepliktige».

Under nr. 8. Kontroll- og konstitusjonskomiteen skal første ledd bokstav d lyde:

d. Riksrevisjonens beretninger om kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter m.v. og *andre saker om Riksrevisjonens virksomhet*,

Bokstav e skal lyde:

e. regjeringens *årlige melding om oppfølgingen av stortingsvedtak som inneholder en anmodning til regjeringen, og om behandlingen av private forslag som er vedtatt oversendt regjeringen til utredning og uttalelse*,

Bokstav g skal lyde:

g. *meldinger fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen og andre saker om ombudsmannens virksomhet*,

Ny bokstav h skal lyde:

h. *meldinger fra Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste og andre saker om utvalgets virksomhet*.

Tredje ledd oppheves. Fjerde ledd blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Videre behandler komiteen grunnlovssaker, bevilgninger til Stortinget og valglovgivning.

Femte ledd blir nytt fjerde ledd.

Under nr. 9. Næringskomiteen skal «næringsvirksomhet» endres til «nærings- og handelsvirksomhet».

Under nr. 12. Utenrikskomiteen skal «utenrikshandel» strykes i første ledd, og annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 18 nytt fjerde ledd skal lyde:

Når spesielle grunner tilsier det, og Presidentskapet samtykker, kan en komité først avgi innstilling om en del av en sak, og senere avgi innstilling om resten av saken.

§ 18 nåværende fjerde og femte ledd blir nye femte og sjettede ledd.

§ 19 femte ledd annet punktum skal lyde:

Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i en slik innstilling eller framsettes ved behandlingen av den, skal omfatte alle kapitler og poster innenfor det enkelte rammeområde, og kan ikke *fravike* de rammer Stortinget har vedtatt.

§ 21a første ledd første punktum skal lyde:

Som en prøveordning inntil 30. september 2001 kan komiteen beslutte at høringer som avholdes i henhold til § 21 tredje ledd, helt eller delvis holdes for åpne dører.

I § 28 tredje ledd skal bokstav a lyde:

Bokstav a sendes til regjeringen uten *realitetsvotering*.

§ 28 nytt sjettede ledd skal lyde:

En stortingsrepresentant kan innhente uttalelse fra vedkommende departement om et forslag, en søknad eller en henstilling som er vedtatt oversendt til regjeringen uten realitetsvotering.

§ 30 første ledd oppheves. § 30 nåværende annet og tredje ledd blir nye første og annet ledd.

§ 30 nytt tredje ledd skal lyde:

Forslag som fremsettes i tilknytning til en debatt om en redegjørelse etter § 34 a, når debatten holdes i et senere møte, behandles i samsvar med reglene i § 28 tredje ledd.

§ 30 fjerde ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det kan ikke fremsettes forslag under behandlingen av en slik sak.

§ 33 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Kongelige proposisjoner til lover som ikke er blitt ferdig behandlet av Odelsting og Lagting i den valgperiode der de ble overbrakt i odelstingsmøte, må av regjeringen i tilfelle settes fram på ny i den nye valgperiode.

Kongelige proposisjoner til Stortinget som ikke er blitt ferdig behandlet av Stortinget i den valgperiode der de ble overbrakt i stortingsmøte, kan av Presidentskapet foreslås tatt under behandling i en ny valgperiode, selv om proposisjonen ikke er satt fram av regjeringen på ny. Tilsvarende gjelder kongelige meldinger til Stortinget som ikke er blitt ferdig behandlet av Stortinget i den valgperiode der de ble referert i stortingsmøte.

§ 34 a annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Under en slik debatt kan det ikke fremsettes forslag.

§ 34 a annet ledd nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 50 siste ledd skal lyde:

Det kan ikke fremsettes forslag i tilknytning til behandlingen av en interpellasjon.

§ 60 annet ledd skal lyde:

Representantene har videre taushetsplikt om det som de under utøvelsen av stortingsvervet får kjennskap til om:

1. informasjon som er gradert i henhold til Sikkerhetsinstruksen/lov om forebyggende sikkerhetstjeneste eller Beskyttelsesinstruksen,
2. forhold av den art som er omhandlet i forvaltningsloven § 13 (noens personlige forhold, eller tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår). Reglene i forvaltningsloven §§ 13 – 13 e gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 60 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

II.

Endringene under I trer i kraft 1. oktober 1999.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidentskapet hadde innstillet:

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endring:.

Kap. 41	Stortinget	
	49 (ny) Overtagelse av	
	Tollbugaten 31	
	bevilges med	kr 52 100 000

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger et referat som ikke er om delt i salen. Presidenten vil om dette si følgende: Utenrikskomiteen har i en henvendelse i dag til Presidentskapet anmodet om at utviklings- og menneske-

rettighetsministerens redegjørelse om utviklingspolitikk i Stortingets møte 6. mai, og som der ble besluttet utlagt for behandling i et senere møte, i stedet oversendes til utenrikskomiteen for behandling. Presidentskapet er innstilt på å imøtekomme denne anmodningen, og presidenten vil derfor, i henhold til forretningsordenens § 34 a første ledd punkt c, foreslå følgende:

(211) Utviklings- og menneskerettighetsministerens redegjørelse om utviklingspolitikk, i Stortingets møte

6. mai 1999 – vedtatt lagt ut til behandling i et senere møte – sendes utenrikskomiteen.

– Det anses vedtatt.

Samtidig anses vedtaket i Stortingets møte 6. mai om at saken legges ut for behandling i et senere møte, for bortfalt.

Som representantene vil forstå, medfører dette at behandlingen av nevnte redegjørelse torsdag 20. mai, som har vært annonsert i langtidsprogrammet, nå bortfaller.

Møtet hevet kl. 14.
